

การเปลี่ยนแปลงสถานะของสตรีชั้นสูงในโอโอะกุ ในสมัยเอโดะ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานะของสตรีในโอโอะกุ ซึ่งเป็นที่อาศัยของภรรยาและบุตรของโชกุนในบริเวณปราสาทเอโดะ จากการศึกษาวิจัยพบว่า โอโอะกุมีสภาพเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีคนทำงานเพื่อรับใช้โชกุนและครอบครัวและเป็นองค์กรที่มีการใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก การทำงานในโอโอะกุส่งผลให้สตรีเหล่านี้มีอิสระทางการเงินและยังส่งผลต่อการมีอำนาจของสตรีบางกลุ่ม เช่น โจรูระดับสูงของโอโอะกุโดยเฉพาะโอะโตะชิโยะริที่เป็นผู้รับใช้โชกุน โจรูเหล่านี้มีอำนาจในการได้รับเงินอย่างมหาศาลและใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือย สถานะและอำนาจของโจรูเหล่านี้เมื่อมีการร่วมกันสร้างอำนาจกับโอะโมะเตะและมีบทบาทในการปกครองซึ่งส่งผลต่อการมีอำนาจของสตรีเหล่านี้อย่างมาก และยังมีสตรีกลุ่มที่เป็นมารดาของโชกุนซึ่งบางคนอาจจะมาจากตระกูลขุนนางและชาวเมือง แต่เมื่อมีโอกาสได้เป็นภรรยาของโชกุนและคลอดบุตรชายและได้เป็นมารดาของโชกุนส่งผลให้นางและครอบครัวได้รับการตอบแทนมหาศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มารดาของโชกุนในช่วงต้นสมัยเอโดะที่รัฐบาลโทกูงวะยังมีสถานะทางการเงินดี ดังนั้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า สถานะของสตรีในสมัยเอโดะ โดยเฉพาะสตรีในโอโอะกุนี้มีสถานะทางการเงินที่มั่นคง สตรีหลายคนมีอำนาจที่สร้างขึ้นใหม่จากการร่วมมือกับโอะโมะเตะหรือจากการเป็นแม่ของโชกุน และจะเห็นได้ว่า การมีทรัพย์สินส่งผลต่อสถานะและอำนาจของสตรีในโอโอะกุ และในสังคมที่เป็นแบบทุนนิยมในสมัยเอโดะนี้ส่งผลต่อสถานะของสตรีในโอโอะกุเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ

โอโอะกุ, สตรีญี่ปุ่น, สถานะของสตรีญี่ปุ่น, สถานะทางทรัพย์สิน, บทบาทในการปกครอง

The Changing Status of Women in the Ooku during the Edo Period

Abstract

This article is an attempt to explain the status of women in the Ooku, the Shogun's inner palace, during the Edo period. The research shows that the Ooku was a large organization that included those that served the Shogun and his family. This organization had a large budget, and the women that worked there had a high income and their positions made them powerful. This was especially true for the Otoshiyori. The ladies that served the Shogun enjoyed a luxurious lifestyle, and when the women combined their power with the Omote, or government, it made them even stronger. Moreover, some mothers of Shoguns originally came from families of farmers and townspeople. However, when they married Shoguns, and their sons became Shoguns, both the mothers and their families received high rewards, especially during the beginning of the Edo period when the Shogunate still had stable financial resources. In conclusion, we can say that the women in the Edo period, especially those living within the Edo Castle, had high financial status and were powerful. Many of them built this status together with the men that served the Shoguns or acquired it from being mothers of Shoguns. It can be clearly seen that economic status strongly influenced the power of the women of the Ooku. In addition, capitalism during the Edo period greatly affected the status of women in the Ooku.

Key words

Ooku, Japanese women, status of Japanese women, status of their properties, political role

1. บทนำ

จากการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานะและบทบาทของสตรีญี่ปุ่นในประวัติศาสตร์สมัยโบราณจนถึงสมัยเอโดะพบว่า สตรีมีสถานะที่เปลี่ยนแปลงและมีบทบาทที่ต่างกันในแต่ละสมัย เช่น บทบาทของสตรีในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณและการปกครองในสมัยโบราณ บทบาทของสตรีในฐานะแม่ของประเทศ หรือพระมารดาของจักรพรรดิที่ทรงมีพระชนยาน้อยในสมัยเฮอัน บทบาทของสตรีในการสู้รบเพื่อปกป้องครอบครัว ปกครองปราสาทและดูแลหลานแทนบุตรชายและสามี ซึ่งเสียชีวิตในการรบในสมัยกลาง และการให้บุตรสาวขึ้นปกครองเป็นเจ้าของปราสาทในสมัยกลางในกรณีที่ไม่มียุทธชาย และบทบาทของสตรีชนชั้นชาวเมืองในสมัยเอโดะที่มีสถานะสูงขึ้นตามฐานะการเงินจากการทำงานนอกบ้าน ซึ่งสถานะของสตรีในแต่ละสมัยนั้นแปรเปลี่ยนไปตามการปกครองและสถานะทางการเงิน และทรัพย์สินของสตรี ทำให้เห็นว่าบทบาทของสตรีในประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นนั้นมีการเปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบททางสังคมและพบการกล่าวถึงสถานะของสตรีในสมัยเอโดะว่า จากการปกครองระบบทหารในสมัยเอโดะทำให้สตรีในตระกูลซามูไรมีสถานะที่ตกต่ำจนเรียกได้ว่าเป็น “ยุคมืดของสตรี”¹ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลสำคัญสองประการคือการไม่ได้เป็นผู้สืบทอดตระกูลและไม่ได้รับมรดกที่ดิน และการถูกควบคุมการแต่งงานระหว่างตระกูลใดเมียวซึ่งปรากฏในบุเกะโชฮัตโตะ เพื่อควบคุมการแต่งงานที่จะส่งผลทางการเมืองดังเช่นในสมัยกลาง

แต่จากการศึกษาจากหนังสือหลายเล่มเกี่ยวกับไอโอะกุพบว่าสถานะของสตรีที่เป็นชนชั้นซามูไรในไอโอะกุมีสถานะที่ไม่ได้ถือว่าตกต่ำ และการแต่งงานของสตรีที่เป็นชนชั้นสูงในสมัยนี้ส่งผลต่อสถานะของตนเองและของ

ครอบครัวของคู่สมรสเช่นกัน ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาในด้านของการเปลี่ยนแปลงของสถานะของสตรีที่ในไอโอะกุที่เป็นผลมาจากการแต่งงาน และการสร้างอำนาจของสตรีในไอโอะกุที่มีบทบาทต่อการปกครองว่ามีสถานะอย่างไรและอะไรเป็นปัจจัยเกี่ยวข้อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานะของสตรีญี่ปุ่นในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะสตรีในไอโอะกุ โดยมองประเด็นด้านการแต่งงานและการสร้างอำนาจของสตรีในไอโอะกุ ทั้งสตรีที่ทำงานในไอโอะกุและสตรีที่เป็นคนในครอบครัวของโชกุน

3. สมมุติฐานการวิจัย

การมีอำนาจและเงินส่งผลต่อการมีอำนาจของสตรีในไอโอะกุซึ่งเป็นสตรีชั้นสูงที่มาจากชนชั้นขุนนางชั้นซามูไรและชนชั้นชาวเมืองในสมัยเอโดะ มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีอิทธิพลซึ่งเป็นผลมาจากการพยายามสร้างทายาทและส่งผลให้สตรีมีโอกาสในการขยายอำนาจ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการเป็นเครือข่าย และรูปแบบขององค์กรที่เรียกว่า ไอโอะกุ

4. วิธีการศึกษาและขอบเขตการวิจัย

วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับสตรีในไอโอะกุคือ 1) 『時代を生きた女たち』 ปีค.ศ.2010 2) 『日本女性史・第十六版』 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 ปีค.ศ.2015 3) 『資料に見る日本女性のあゆみ・第四版』 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ปีค.ศ.2010 ซึ่งเป็นเอกสารที่เขียนเกี่ยวกับสตรีในสมัยต่าง ๆ โดยอ้างอิงจากการบันทึกในประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และ

¹ 湯麗 (2011). 「日本女性地位の歴史的考察『全国民事慣例類集』からみる近世後期女性の婚姻地位」, 94-109

หนังสือที่เกี่ยวกับโอโอะกุได้แก่ 4) 『徳川政権下の
大奥と奥女中』 ปี ค.ศ. 2009 5) 『徳川大奥事典』
ปี ค.ศ. 2015 6) 『将軍と大奥—江戸城の事件と暮
らし』 ปี ค.ศ. 2007 7) 『絵で見る江戸の女性た
ち』 ปี ค.ศ. 2006 8) 『大奥のすべて』 ปี ค.ศ. 2012
9) 『歴史を動かした徳川十五代の妻たち』 ปี ค.ศ.
2011 เพื่อศึกษาสถานะของสตรีชนชั้นซามูไรในสมัยเอ
โดะ รวมทั้งสตรีที่มาจากชนชั้นขุนนางและชนชั้นชาว
เมืองที่สามารถมีอำนาจในโอโอะกุ จึงศึกษาจากหนังสือ
เกี่ยวกับผู้หญิงในสมัยเอโดะและสตรีในโอโอะกะดัง
ปรากฏในเอกสารอ้างอิง พร้อมทั้งศึกษาจากเอกสาร
การวิจัยและบทความเกี่ยวกับสถานะของสตรีในสมัย
เอโดะ ซึ่งเป็นเอกสารที่ค้นคว้าจากหอสมุดรัฐสภาแห่ง
ประเทศญี่ปุ่น

5. นิยามคำศัพท์

โอโอะกุ (大奥) หมายถึง ที่อาศัยของสตรีที่เป็น
ภรรยาเอกและภรรยารอง รวมถึงลูก และสตรีผู้มีหน้าที่
รับใช้ครอบครัวของโชกุน

โชกุนคนที่ 1-15 ได้แก่ 1) โทะกุงะวะอิเอะยะซุ
(徳川家康) 2) โทะกุงะวะอิเดะตะดะ (徳川秀忠)
3) โทะกุงะวะอิเอะมิตสึ (徳川家光) 4) โทะกุงะวะอิเอะสึนะ
(徳川家綱) 5) โทะกุงะวะสึนะโยะชิ (徳川綱吉)
6) โทะกุงะวะอิเอะโนะบุ (徳川家宣) 7) โทะกุงะวะ
อิเอะสึ (徳川家継) 8) โทะกุงะวะโยะชิมุเนะ (徳川
吉宗) 9) โทะกุงะวะอิเอะชิเงะ (徳川家茂) 10) โทะกุงะ
วะอิเอะฮะรุ (徳川家治) 11) โทะกุงะวะอิเอะนะริ
(徳川家斉) 12) โทะกุงะวะอิเอะโยะชิ (徳川家慶)
13) โทะกุงะวะอิเอะเซดะ (徳川家定) 14) โทะกุงะ
วะอิเอะโมะจิ (徳川家茂) 15) โทะกุงะวะโยะชิโนะบุ
(徳川慶喜)

มีโดโทะโกะโระ (御台所) หมายถึง ภรรยาเอกของ
โชกุน เป็นสตรีที่มาจากตระกูลขุนนางตั้งแต่โชกุนคนที่ 3
เป็นต้นไป

โอโตะชิโยะริ หรือ โรโอะ (お年寄り・老女) หมายถึง
สตรีผู้มีตำแหน่งในการปกครองสูงสุดของโอโอะกุ เทียบ
เท่ากับอำมาตย์ของโชกุน

โอะจูโร (御中臈) หมายถึง สตรีที่มีหน้าที่รับใช้ใกล้
ชิด แบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่มีหน้าที่รับใช้โชกุนและ
กลุ่มที่มีหน้าที่รับใช้มีโดโทะโกะโระ

โจะจู (女中) หมายถึง สตรีที่ทำงานรับใช้ในโอโอะ
กุและโอะกุใช้เรียกกรรมสำหรับทุกตำแหน่ง

โอะเมะมิเอะอิโง (御目見以上) หมายถึง ชนชั้นซา
มูไรที่ระดับสูงและโจะจูระดับสูงที่สามารถเข้าพบโชกุนได้

โอะเมะมิเอะอิเกะ (御目見以下) หมายถึง ชนชั้น
ซามูไรที่ระดับล่างและโจะจูระดับล่างที่ไม่สามารถเข้าพบ
โชกุนได้

ไดเมียว (大名) หมายถึง ผู้ปกครองแคว้นต่าง (มี
จำนวนประมาณ 260 แคว้น)

โกะซังเคะ (御三家) หมายถึง ตระกูลที่สืบสาย
โดยตรงเป็นลูกชายของโทะกุงะวะ อิเอะยะซุ มีสิทธิขึ้นเป็น
โชกุน ได้แก่ ตระกูลโอะวะริ (尾張) คิอิ (紀伊) และ
ตระกูลมิโตะ (水戸)

โกะซังเคียว (御三卿) หมายถึง ตระกูลที่สืบสายรอง
จากสายตรงจากโทะกุงะวะ อิเอะยะซุ มีสิทธิขึ้นเป็นโชกุน
เช่นกัน ได้แก่ ตระกูลทะยะซุ (田安) ตระกูลฮิโตะสึบะชิ
(一橋) และตระกูลชิมิซุ (清水)

6. พลการศึกษาและบทวิเคราะห์

6.1 ความหมายของ “โอะกุ” และ “โอโอะกุ” ของตระกูลซามูไร

- ความหมายของคำว่า “โอโอะกุ”

คำว่า “โอโอะกุ” ในหนังสือประวัติศาสตร์ของสมัยเอโดะที่ปรากฏในปัจจุบันหมายถึง ที่พักอาศัยของภรรยาและครอบครัวของโชกุนในสมัยเอโดะ ซึ่งในปราสาทเอโดะมีโอโอะกุ 3 แห่ง คือ โอโอะกุของปราสาทซมมะรุซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของโชกุนและภรรยารวมถึงบุตร โอโอะกุของนิชิโนะมะรุเป็นที่อยู่อาศัยของผู้จะขึ้นดำรงตำแหน่งโชกุนและครอบครัว (หรือโชกุนที่เกษียณจากการปกครองแล้ว) และโอโอะกุของนิโนะมะรุส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของภรรยาเอกของโชกุนคนก่อนหน้าโชกุนคนปัจจุบัน นอกจากนี้ หากกล่าวถึงคำว่า “โอโอะกุ” คนในปัจจุบันส่วนหนึ่งที่มีโอกาสได้ดูละครหรืออ่านนิยายของประเทศญี่ปุ่น จะมีภาพของความขัดแย้งและการแก่งแย่งชิงดีระหว่างผู้หญิงที่อาศัยในโอโอะกุ มีภาพของการเป็นสังคมที่มีลักษณะปิดไม่เปิดต่อกายนอกและมีกฎของสตรีที่ทำงานในโอโอะกุที่ห้ามนำเอาเรื่องในโอโอะกุเล่าสู่คนภายนอก และมีเอกสารที่บันทึกเกี่ยวกับโอโอะกุของปราสาทเอโดะไม่มากนักการศึกษาเกี่ยวกับโอโอะกุนั้นมีการศึกษาช่วงแรกในช่วงต้นสมัยเมจิ เป็นการศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของสตรีในโอโอะกุที่เป็นการศึกษาจากการสัมภาษณ์สตรีที่เคยทำงานในโอโอะกุ ซึ่งการวิจัยเกี่ยวกับโอโอะกุนั้นมีการขยายตัวมากขึ้นเนื่องจากมีการค้นพบเอกสารที่มีการบันทึกของตระกูลต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับโอโอะกุ เช่น จากงานวิจัยของนะงะโนะ ฮิโรโกะ (1997) ในหัวข้อ 「幕府制国家の政治構造と女性」 อ้างในหนังสือ 「徳川「大奥」事典」 เขียนถึงบทบาทในด้านการปกครองของโจะจูในโอโอะกุของโชกุนและโอะกุของโดเมียวว่า เป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของอำนาจในการปกครองในบทบาทของ

ผู้กุมอำนาจในฐานะลูกน้องสตรี (女性家臣)² และในด้านการเป็นสังคมปิดไม่เปิดสู่ภายนอกของโอโอะกุนั้น ถึงแม้ไม่มีเอกสารของรัฐบาลโทกูงะวะเกี่ยวกับโอโอะกุมากนัก แต่พบว่ามีบันทึกและนิยายในสมัยเอโดะเพื่อความบันเทิงสำหรับคนทั่วไปหลายเล่มที่เกี่ยวกับโอโอะกุ เช่น 「藤岡屋日記」 (1804-1864) ซึ่งเป็นการเขียนบันทึกส่วนตัวของผู้ชายคนหนึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ของรัฐบาล เช่น การเดินทางของโชกุน งานศพและงานแต่งงานของครอบครัวโชกุนคนที่ 11 และเงินบำนาญของโจะจู นอกจากนี้ยังมี 「護国女太平記」 เป็นนิยายเกี่ยวกับสตรีในโอโอะกุและโชกุนคนที่ 5 และนิยายเรื่อง 「田舎源氏」 เขียนเลียนแบบเรื่องเก็นจิโมะโนะกะกะวะซึ่งเขียนถึงเรื่องรักของตัวเอกในสมัยมุโรมะจิ มีเนื้อหาที่คล้ายกับเรื่องในโอโอะกุซึ่งได้รับความนิยมจากคนทั่วไปในสมัยเอโดะเป็นอย่างมากแต่ถูกรัฐบาลโทกูงะวะสั่งห้ามพิมพ์ในปี ค.ศ. 1842³ นอกจากนี้ ยังมีการละเล่นของเด็กผู้หญิงในสมัยเอโดะที่เรียกว่า เอะซุโกะโรกุ (絵双六) ที่พิมพ์บนแผ่นกระดาษในช่วงกลางสมัยเอโดะซึ่งเป็นช่วงที่วิทยาการภาพพิมพ์ไม่มีการพัฒนาและเป็นการละเล่นที่นิยมอย่างมากในบรรดาเด็กผู้หญิงชนชั้นชาวเมือง เป็นการละเล่นเกี่ยวกับตำแหน่งต่าง ๆ ของสตรีในโอโอะกุ การเลื่อนตำแหน่งไปจนถึงภรรยารองของโชกุนรวมถึงการเล่นดนตรี ทำให้การทำงานในโอโอะกุเป็นที่รู้จักและใฝ่ฝันของเด็กผู้หญิงชนชั้นชาวเมืองมากขึ้น⁴ จากบันทึก นิยายและการละเล่นนี้ทำให้พบว่า โอโอะกุไม่ได้เป็นสังคมที่ปิดตามที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

หากดูคำว่า “โอะกุ” (奥) แปรจากพจนานุกรม 広辞苑 สำนักพิมพ์อิวะนะมิ พิมพ์ครั้งที่ 6 ค.ศ. 2013 หมายถึง สถานที่ที่อยู่ลึกเข้าไปข้างใน หรือ ไกลจากด้านนอก ผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำว่า “โอะกุ” และ “โอโอะกุ” รวมถึงการใช้คำสำหรับที่อยู่

² 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子(編) (2015). 『徳川「大奥」事典』, 4-7

³ Anne Walthall (2001). 「江戸文化における大奥」, 45-49

⁴ 岩城紀子 (1998). 「『絵双六』に見る町娘と大奥—江戸女性の“あこがれ”」, 248-250

อาศัยของชนชั้นซามูไรระดับสูงเพื่อศึกษาที่มาของคำว่า “โอโอะกุ” และสามารถใช้อธิบายความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของโอโอะกุที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสถานะของสตรีในโอโอะกุ ผู้วิจัยพบว่าคำว่า “โอโอะกุ” ปรากฏเป็นคำที่ใช้สำหรับที่อยู่อาศัยของชนชั้นซามูไร ตั้งแต่ก่อนสมัยสงครามหรือสมัยเซ็นโงกุ ซึ่งที่อยู่อาศัยจะแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่ใช้เป็นที่ประชุมระหว่างซามูไร ที่จัดงานเทศกาล ที่จัดงานพิธีที่เป็นทางการเป็นที่เปิดต่อคนภายนอก เรียกว่า โอะโมเตะ (表) และส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยของคนในครอบครัวและเป็นพื้นที่ส่วนตัวเรียกว่า โอะกุ (奥) และการแบ่งพื้นที่เป็นส่วนสำหรับทำงานและสำหรับครอบครัวของบ้านซามูไรนั้นยังคงใช้จนถึงสมัยเอโดะ นอกจากนี้ยังพบหนังสือซันโนโคเค็ตสึ (三内口決) อ้างในบทความของ โยะชิโมะโตะ ชินจิ (1980) ที่กล่าวถึงคำว่า คะตะโนะได (北の対) หมายถึงอาคารหอนอนของภรรยาเอก (อยู่ทางทิศเหนือ) และเรียกผู้อาศัยเจ้าของหอนอนว่า คิตะโนะคะตะ (北の方) หรือ คิตะโนะองคะตะ (北の御方) หรือ คิตะโนะมันโคะโคะโระ (北政所) ซึ่งคำเรียกเช่นนี้ใช้ในชนชั้นซามูไร คือตระกูลโชกุนอะชิคางะและตระกูลไดเมียวในสมัยมูโระมะจิ แต่ไม่ได้ถูกเรียกในสมัยคามาคุระ และสำหรับที่อยู่อาศัยนั้นคำว่า “โอโอะกุ” มีการใช้ตั้งแต่สมัยมูโระมะจิโดยแบ่งออกเป็นโอะโมเตะและโอโอะกุเช่นกัน

หลักฐานที่ยืนยันถึงแผนผังของปราสาทของโชกุนในสมัยมูโระมะจิ คือ ฉากกั้นหรือเปียวบุ (屏風) ที่มีภาพวาดของฮะนะโกะโชะ (花御所) ที่แสดงการแบ่งเขตที่พักอาศัยของโชกุนซึ่งเป็นการเลียนแบบคฤหาสน์ของขุนนางและมีพื้นที่สำหรับการจัดงานพิธีและการรับรองแขก (โอะโมเตะ) อยู่ด้านหน้าและพื้นที่อยู่อาศัยส่วนตัว (โอโอะกุ) ของโชกุนอยู่ด้านหลังของปราสาท แต่ไม่มีกำแพงกั้นระหว่างส่วนที่เป็นโอะโมเตะกับส่วนที่

เป็นโอโอะกุ ส่วนปราสาทในสมัยเซ็นโงกุนั้นเป็นปราสาทบนภูเขาเช่นปราสาทของโอะคะโนะบุะนะะ เขียนไว้ในบันทึก 「安土日記」 ที่กล่าวถึงส่วนบนของปราสาทที่เรียกว่า เท็นชู (天守) ซึ่งเป็นทั้งที่รับรองผู้มาเยือนและเป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าของปราสาทและครอบครัว จะเห็นได้ว่าสำหรับปราสาทบนภูเขาในสมัยสงครามนั้นไม่มีการแบ่งโอะโมเตะและโอโอะกุอย่างชัดเจน และยังมีบันทึกที่เกี่ยวข้องกับปราสาทของโทะโยะโทะมิ อิเดะโยะชิ คือปราสาทโอะซาก้า 2 ฉบับ⁵ คือบันทึกของตระกูลโทะโยะโมะโดยไดเมียวโทะโยะโมะชิรินและบันทึกของนักบวชชื่อหลุยส์ ฟรอยซ์ ในขณะที่มาเยี่ยมปราสาท พบว่า ส่วนที่กำหนดให้เป็นโอโอะกุนั้นอยู่ในส่วนบนสุดของปราสาทหรือเท็นชู และบันทึกของนักบวชยังระบุว่า ในส่วนของโอโอะกุนั้นเห็นสตรีรับใช้เป็นจำนวนมากและไม่อนุญาตให้ผู้ชายเข้าออกได้ จากบันทึกดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในสมัยก่อนสมัยเอโดะมีการใช้คำว่า “โอโอะกุ” อย่างแพร่หลายแต่ไม่พบการใช้คำว่า “โอโอะกุ” และคำว่า “โอโอะกุ” หมายถึงพื้นที่ส่วนตัวที่เจ้าของปราสาทอาศัยอยู่กับครอบครัว ซึ่งในสมัยเอโดะคำว่า “โอโอะกุ” ใช้สำหรับที่อาศัยของครอบครัวของโชกุนและสำหรับไดเมียวและซามูไรระดับสูง (เช่น โกะซังเคะ โกะซังเคียวและตระกูลชิมะสึ) ส่วนไดเมียวอื่นๆ ยังคงใช้คำว่า “โอโอะกุ” สำหรับที่อาศัยส่วนตัวเหมือนสมัยก่อนหน้าสมัยเอโดะ ซึ่งการค้นคว้าเกี่ยวกับโอโอะกุของโชกุนและของตระกูลไดเมียวในสมัยมูโระมะจินั้นพบเอกสารไม่มากนัก⁶

สำหรับของปราสาทเอโดะมีการแบ่งอาคารฮะมะรุเป็นสามส่วนคือ โอะโมเตะ นะคะโอะกุ และโอโอะกุ นะคะโอะกุซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัวของโชกุนนั้นจะมีเพียงผู้รับใช้โชกุนที่เป็นเพศชายแม้แต่โรจูหรืออำมาตย์ (老中) จะต้องได้รับการอนุญาตจากโชกุนก่อนจึงจะเข้าไปได้ และโอโอะกุซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัวของครอบครัวโชกุนนั้น

⁵ 鈴木賢次 (2011). 「信長・秀吉の奥と将軍の大奥」, 140-147

⁶ 慶幹進士 (1980). 「室町殿の大奥・江戸城の大奥」, 187-192

จะมีโจะจูที่เป็นเพศหญิงซึ่งแบ่งออกเป็นโจะจูของโชกุน และโจะจูของมิโดดะโคะโระ คนทำงานของนะคะโอะกุ กับโอโอะกุจะไม่มีการเข้าไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง⁷ ซึ่งโครงสร้างของปราสาทเอโดะและคฤหาสน์ของบรรดาไดเมียวที่อยู่ในเมืองเอโดะ⁸ จะมีลักษณะเหมือนกันคือแบ่งออกเป็นโจะโมะเตะซึ่งอยู่ด้านหน้าและโอโอะกุซึ่งอยู่ด้านหลังซึ่งโจะจูของโชกุนนั้นจะอาศัยในบริเวณปราสาทเอโดะ แต่โจะจูของไดเมียวนั้นจะอาศัยในบริเวณที่เป็นพื้นที่ส่วนตัวของไดเมียว ทั้งปราสาทเอโดะและคฤหาสน์ของไดเมียวมีตำแหน่งผู้ประสานงานระหว่างโจะโมะเตะและโอโอะกุที่เรียกว่าโอโจกุจิ (御錠口) แต่คฤหาสน์ไดเมียวไม่ได้มีการแบ่งเขตระหว่างโจะโมะเตะและโอโอะกุอย่างเข้มงวด รวมทั้งมีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ซึ่งปราสาทเอโดะไม่มี คือ ตำแหน่งงานราชการที่โจะโมะเตะ (เป็นเพศหญิง) ที่เรียกว่า โจะโมะเตะโจะจู (表女中) และมีตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานผู้ชายที่สามารถเข้าออกโอโอะกุได้⁹

- การเปลี่ยนแปลงจากคำว่า “โอโอะกุ” ไปเป็นคำว่า “โอโอะกุ”

ในหนังสือประวัติศาสตร์เกี่ยวกับโอโอะกุนั้นเขียนถึงการเริ่มต้นของระบบของโอโอะกุว่าเริ่มในสมัยโชกุนคนที่ 3 แต่ในเอกสารบันทึกทางประวัติศาสตร์ในสมัยเอโดะตั้งแต่เริ่มสมัยเอโดะจนถึงสมัยโชกุนคนที่ 4 นั้นไม่ค่อยพบคำว่า “โอโอะกุ” แต่พบคำว่า “โอโอะกุ” และ “โอโอะกุคะตะ” เป็นส่วนใหญ่ เช่น พบคำว่า 「おく方」 และคำว่า 「おくの御台所」 ในกฎข้อบังคับมิโดดะโกะโระฮัตโตะ (御台所法度) ประกาศใช้ในปี ค.ศ.1623 และมีกฎระเบียบที่เรียกว่า โอโอะกุคะตะโอะฮัตโตะ (御奥方御法度) ออกในต้นสมัยโชกุนคนที่ 4 และพบคำว่า “โอโอะกุ” เป็นส่วนใหญ่ในบันทึกที่ชื่อว่า ริวเอฮินะมิกิ (柳営日次記)¹⁰ และแม้แต่ในแผนผังของบริเวณปราสาทเอโดะที่เรียกว่า โอโอะฮะมมะรุโซเอะซุ (御本丸

惣絵図) ก็เรียกบริเวณที่อาศัยของมิโดดะโกะโระว่า โอโอะกุคะตะ (御奥方) ในสมัยของโชกุนคนที่ 3 มีการแบ่งพื้นที่โอโอะกุ (ต่อมาเรียกว่านะคะโอะกุ) และโอโอะกุอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเกิดเหตุแผ่นดินไหวในปี ค.ศ. 1649 มีการซ่อมแซมกำแพงหินที่พังลงมาและแบ่งส่วนที่เป็นที่อาศัยส่วนตัวของโชกุนเป็นสองส่วน ประกอบกับการขยายการสร้างในส่วนพื้นที่อาศัยส่วนตัวของโชกุน เรียกส่วนที่เป็น โอโอะกุ ว่า นะคะโอะกุ (中奥) (ซึ่งใช้เรียกโดยทั่วไปในปัจจุบัน) ไม่พบบันทึกการเปลี่ยนชื่อเรียกจากโอโอะกุเป็นโอโอะกุอย่างชัดเจน แต่พบว่ามีการใช้ทั้งคำว่า “โอโอะกุคะตะ” และ “โอโอะกุ” ในบันทึกริวเอฮินะมิกิในสมัยของโชกุนคนที่ 4 และต่อมาในสมัยของโชกุนคนที่ 5 พบว่ามีการใช้คำว่า “โอโอะกุ” มากกว่าคำว่า “โอโอะกุ” นอกจากนี้ พื้นที่อาศัยส่วนตัวของโชกุนมีการควบคุมเข้มงวดขึ้นหลังจากมีการสังหารอำมาตย์ในบริเวณใกล้พื้นที่ส่วนตัวของโชกุนจึงมีการแบ่งเขตระหว่างโจะโมะเตะกับพื้นที่ส่วนตัวหรือโอโอะกุที่ชัดเจนขึ้น และอาจจะส่งผลต่อการแบ่งที่อยู่อาศัยของโชกุนและครอบครัวเป็น “โอโอะกุ”¹¹ ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ คำว่า “โอโอะกุ” นี้ไม่ได้ใช้แต่เพียงบริเวณ ฮมมะรุของปราสาทเอโดะเท่านั้น แต่ยังใช้กับนิชิโนะมะรุและนิโนะมะรุในส่วนที่เป็นที่อาศัยของสตรี นอกจากนี้ คำว่า “นะคะโอะกุ” และ “โอโอะกุ” นี้ยังใช้ในตระกูลไดเมียวที่เป็นตระกูลใหญ่ได้แก่ ตระกูลโกะซังเคะ ตระกูลโกะซังเคียว และตระกูลชิมะสึของไดเมียวแห่งแคว้นเซสึมะ จากการค้นคว้าพบว่า ครอบครัวของชนชั้นซามูไรนั้นมีการแบ่งพื้นที่เป็นโจะโมะเตะและโอโอะกุเช่นกัน และการเริ่มใช้คำว่า “โอโอะกุ” อย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยโชกุนคนที่ 4 อาจจะเป็นการแสดงถึงความยิ่งใหญ่ที่แตกต่างของตระกูลโทะกูงะวะ และตระกูลบิรารในสมัยเอโดะที่ตระกูลโทะกูงะวะ

⁷ 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子 (編) (2015). 『徳川「大奥」事典』, 4-7

⁸ ไดเมียวจะต้องมีปราสาทหรือคฤหาสน์ในเมืองเอโดะเพื่อเป็นที่อาศัยระหว่างช่วงมาทำงานที่ปราสาทเอโดะหรือช่วงมาประจำที่เมืองเอโดะ

⁹ 畑尚子 (2009). 『徳川政権下の大奥と奥女中』, 77

¹⁰ บันทึกงานราชการของแต่ละสำนักงานของรัฐบาลโทะกูงะวะในสมัยเอโดะ <http://www.wul.waseda.ac.jp/CLIB/MICRO/ryuei.html>

¹¹ 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子 (編) (2015) 『徳川「大奥」事典』, 7-8.

มีอำนาจอย่างเต็มรูปแบบในการปกครอง

6.2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโอโอะกุ

- จุดเริ่มต้นของโอโอะกุและการแบ่งช่วงของโอโอะกุ

ถึงแม้ไม่พบบันทึกของการเปลี่ยนการเรียกชื่อจากคำว่า “โอะกุ” ไปเป็น “โอโอะกุ” แต่หนังสือประวัติศาสตร์ที่เขียนเกี่ยวกับโอโอะกุในปัจจุบันส่วนใหญ่กล่าวถึงการเริ่มต้นระบบของโอโอะกุว่ามีการเริ่มต้นในสมัยโชกุนคนที่ 3 เพื่อเป็นการสร้างผู้สืบทอดตำแหน่งโชกุนตระกูลโทกูงวะ โชกุนคนที่ 1 เริ่มเข้ามาอาศัยในปราสาทเอโดะตั้งแต่ปีค.ศ. 1603 ขณะนั้นปราสาทเอโดะเป็นเพียงปราสาทขนาดเล็กและเริ่มมีการซ่อมแซมและสร้างเพิ่มเติมจนเสร็จสมบูรณ์ในสมัยโชกุนคนที่ 3 ภายในส่วนของโอโอะกุยังถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) โอโอะเด็งมุกิ (御殿向き) เป็นพื้นที่อาศัยของมิโดโคะโกะโระ 2) นะงะสึโอะนะ (長局) เป็นที่อาศัยของโจะจู มีลักษณะเป็นเรือนแถวยาว 3) ฮิโระชิมุคิ (広敷向き) เป็นเสมือนสำนักงานภายในของโอโอะกุ ในส่วนที่ 1 และ 2 นอกจากโชกุนแล้วห้ามผู้ชายอื่นเข้า(มีเพียงแต่อาชีพที่จำเป็น เช่น หมอของโชกุนและช่างที่เข้าได้รวมถึงเด็กผู้ชายที่มีอายุไม่เกิน 9 ขวบ) ในส่วนที่ 3 นีออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้ชายเข้าไปทำงานได้ ปราสาทเอโดะมีความยาวจากทิศเหนือถึงทิศใต้ 4 กิโลเมตรและจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก 6 กิโลเมตร แบ่งออกเป็นพื้นที่ที่เป็นอาคารและสวน ส่วนที่สำคัญของปราสาทเอโดะซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนในครอบครัวโทกูงวะมี 3 ส่วน คือ ฮมมะรุ (本丸) นิชิโนมะรุ (西の丸) และนิโนะมะรุ (二の丸) ฮมมะรุเป็นที่อยู่อาศัยในส่วนของโชกุน นิชิโนะมะรุเป็นที่อยู่อาศัยในส่วนของโชกุนที่เกษียณจากการปกครองแล้วที่เรียกว่า โอโอะโกะโชะ (大御所) บางครั้งเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่จมาดำรงตำแหน่งโชกุนต่อไป นิโนะมะรุเป็นคฤหาสน์อีกแห่งหนึ่งของโชกุนบางครั้งเป็นที่อยู่อาศัยของมารดาของโชกุน ฮมมะรุนั้นแบ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ 3 ส่วน คือ

1) โอโอะมะเตะ (表) เป็นพื้นที่สำหรับงานราชการ เป็นเหมือนที่ทำการของรัฐบาลโทกูงวะ

2) นะคะโอะกุ (中奥) เป็นที่อยู่อาศัยที่ทำงานและพื้นที่ส่วนตัวของโชกุนและบุตรชาย

3) โอโอะกุ (大奥) เป็นพื้นที่ส่วนตัวของครอบครัวของโชกุน หมายถึงภรรยาเอก ภรรยารอง บุตรชายที่มีอายุไม่เกิน 9 ขวบ และบุตรสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน

- สตรีที่ทำงานรับใช้ในโอโอะกุ

สตรีผู้ซึ่งทำงานรับใช้โชกุนและมีโดโคะโกะโระในโอโอะกุนั้น สามารถแบ่งได้ 2 ระดับคือ

1) ระดับโอะเมะมิเอะอิโจ (お目見え以上) คือ ระดับที่สามารถเข้าพบโชกุนและมีโดโคะโกะโระได้

2) ระดับโอะเมะมิเอะอิเกะ (お目見え以下) คือ ระดับล่างที่ไม่สามารถเข้าพบโชกุนและมีโดโคะโกะโระได้

ในสองกลุ่มนี้ ยังแบ่งออกเป็นชื่องานต่าง ๆ อีก 20 ตำแหน่ง และยังแบ่งกลุ่มสตรีที่ทำงานภายในโอโอะกุ เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มรับใช้โชกุนและกลุ่มรับใช้มิโดโคะโกะโระ มีตำแหน่งหน้าที่ดังนี้ คือ

1) โจโรโอะโตะชิโยะริ (上臈御年寄り) มีหน้าที่เป็นคู่สนทนา ที่ปรึกษาและอยู่ใกล้ชิดมิโดโคะโกะโระ

2) โคะโจโร (小上臈) เป็นผู้เรียนรู้งานของโจโรโอะโตะชิโยะริและอาจจะได้เป็นโจโรต่อไป

3) โอโอะโตะชิโยะริ(บางครั้งเรียกว่า โรโจะ) (御年寄・老女) เป็นผู้ที่มีอำนาจในบริหารจัดการและการปกครองสูงสุดในโอโอะกุ ส่วนใหญ่เป็นบุตรสาวของชาวไร่ชั้นสูงที่ทำงานในรัฐบาลโชกุนโทกูงวะ

4) โอะเคียกกุอะชิโร (御客会釈) เป็นตำแหน่งเฉพาะของโจะจูที่รับใช้โชกุน มีหน้าที่ต้อนรับและดูแลโจะจูที่มาจากโอโอะกุของตระกูลโกะซังเคะและโกะซังเคียว

5) จูโอะชิโยะริ (中年寄り) เป็นตำแหน่งที่มีเฉพาะโจะจูที่รับใช้มิโดโคะโกะโระ มีหน้าที่เป็นตัวแทนของโอโอะโตะชิโยะริ เช่น ดูแลอาหารและตรวจสอบยาพิษในอาหารของมิโดโคะโกะโระ

ของสตรีในโอโอะกุ ส่วนสตรีที่แต่งงานแล้วพบเพียงบางส่วนที่เป็นสตรีที่แต่งงานและไม่ได้หย่าร้างหรือสามียังมีชีวิตอยู่มาทำงานในโอโอะกุ อาจจะเนื่องมาจากสามีไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้¹²

- การเลือกเข้าทำงานของสตรีในโอโอะกุ

การเข้าทำงานในโอโอะกุนี้เป็นความไฝ่ฝันของสตรีในสมัยเอโดะ ซึ่งสตรีที่เข้ามาทำงานนั้นส่วนใหญ่เป็นบุตรสาวของชามูในระดับฮะตะโมะโตะและโกะเคะนินที่มีฐานะยากจนและยังมีสตรีจากครอบครัวชาวาระดับเจ้าของที่ดินและพ่อค้าที่มีฐานะดี ซึ่งครอบครัวไม่มีปัญหาการเงินแต่มิ่พี่น้องผู้ชายหลายคนจึงเข้ามารับการศึกษามาจากการทำงานที่โอโอะกุ (เช่น การฝากทำงานเป็นเฮะยะคะยะ) เพื่อเตรียมตัวออกไปแต่งงาน หรือเป็นสตรีที่แต่งงานแล้วแต่สามีไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางเศรษฐกิจได้ จึงปรึกษากันและยินยอมให้ภรรยาทำงานได้ หรือสตรีที่แต่งงานแล้วแต่ต้องการทำงานเพื่อหารายได้ของตนเองมากกว่าการอยู่บ้านดูแลลูกหลานจึงเข้ามาทำงานที่โอโอะกุ¹³ ซึ่งการจะได้เข้าทำงานในโอโอะกุนี้ส่วนใหญ่เป็นการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเสนอชื่อหรือแนะนำ ไม่ค่อยมีการประกาศรับสมัครทั่วไป เช่น แม่ที่เคยทำงานในโอโอะกุแนะนำให้บุตรสาวเข้าไปทำงาน ป้าและอาหรือน้าที่เป็นโจะจูในโอโอะกุ (ในโอโอะกุมีคนที่ไม่แต่งงานประมาณครึ่งหนึ่ง) แนะนำให้หลานสาวเข้าไปทำงาน นอกจากนี้ ยังมีการแนะนำจากญาติที่เคยทำงานในโอโอะกุหรือคฤหาสน์ไคเมียว โดยครูสอนศิลปะหรือโดยชาวเมืองที่มีความสัมพันธ์กับคนในโอโอะกุและคนที่เคยทำงานที่คฤหาสน์ของไคเมียวมาก่อน¹⁴ บุตรสาวชามูในระดับฮะตะโมะโตะเท่านั้นที่จะได้จ้างในตำแหน่งกลุ่มโอะเมะมิเอะอิโจ จึงมีบุตรสาวของโกะเคะนินและชาวานาที่มีฐานะ หรือพ่อค้าร่ำรวยให้เงินและของกำนัลแก่ฮะตะโมะโตะเพื่อขอเป็นบิดาชั่วคราวให้กับบุตรสาว

การเข้ามาทำงานในโอโอะกุนี้ส่วนใหญ่จะต้องเข้ามาเป็นเฮะยะคะตะหรือลูกจ้างส่วนตัวของโจะจูในโอโอะกุก่อน เช่น โอะโตะชิโยะริซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจในโอโอะกุจะหาลูกสาวของคนใกล้ชิด เช่น ญาติและลูกสาวของชามูไรที่ทำงานในปราสาทเอโดะโดยให้เริ่มเข้ามาเป็นเฮะยะคะตะหากทำงานดีได้รับการยอมรับจะได้รับการเข้าสอบ หลังจากนั้นจะมีการตรวจสอบภูมิหลังหรือตระกูล หากผ่านการคัดเลือกจะได้รับการว่าจ้างซึ่งจะมีตำแหน่งต่างกันไปตามสถานะของตระกูล การเข้าทำงานในเอโดะนี้จะต้องเตรียมตัวในเรื่องของการอ่าน การเขียนตัวอักษร นอกจากนี้ยังมีส่วนเพิ่มเติมคือความสามารถทางการแสดง เช่น เครื่องดนตรีซะมิเซ็ง โคะโตะ การร้องเพลง การเต้นรำและการเล่นละครหุ่น การสอบนั้นจะมีการสอบตัวหนังสือและการเย็บผ้าเป็นหลัก การเข้าทำงานที่ปราสาทเอโดะและคฤหาสน์ของชนชั้นชามูไรนี้ส่งผลให้การฝึกร้องเพลงและเต้นรำเป็นที่นิยมในบรรดาสตรีอย่างมากราวกลางศตวรรษที่ 18 แสดงให้เห็นว่าการร้องเพลงและการเต้นรำเป็นที่นิยมแพร่หลายในสังคมของชนชั้นชามูไรในช่วงนี้เช่นกัน¹⁵

การเลือกโจะจูนี้โชกุนจะไม่เข้าร่วมคัดเลือกแต่จะเป็นผู้อนุญาตให้จ้างในขั้นสุดท้าย ตัวอย่างของการคัดเลือกโจะจูในระดับคฤหาสน์ไคเมียวจากบันทึก「宴遊日記」¹⁶ ของโนะบุโตะกิ (信鶴) เป็นบันทึกเกี่ยวกับการคัดเลือกโจะจูเพื่อทำงานในคฤหาสน์ของยะนะซะวะโยะชิยะซุ (柳沢吉保) (ไคเมียวผู้รับใช้ใกล้ชิดของโชกุนคนที่ 5) โดยสตรีผู้สมัครเป็นบุตรสาวของชาวเมืองและชาวานากุสุมิโดยโนะบุโตะกิผู้เป็นหลานสาวเจ้าของคฤหาสน์ เป็นการสอบที่ดูความสามารถทางการดนตรีและการแสดงมีการให้คะแนนในระดับเก่ง กลางและไม่เก่ง ซึ่งสตรีจากครอบครัวชาวเมืองและชาวานาที่มีฐานะดีที่อาศัยรอบเมืองเอโดะนิยมส่งลูกสาว

¹² 畑尚子 (2009). 『徳川政権下の大典と奥女中』, 290

¹³ 特集入門講座 (2004). 「Q&A 江戸城大典の全て—第3章—奉公に上がる」, 56

¹⁴ 特集入門講座 (2004) เรื่องเดียวกัน, 56

¹⁵ 特集入門講座 (2004) เรื่องเดียวกัน, 57

¹⁶ 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子 (編) (2015). 『徳川「大典」事典』, 57

เข้ามาทำงานในคุกหาสน์ของชนชั้นซามูไรเพื่อเป็นการเรียนรู้งานเพื่อเตรียมตัวแต่งงาน จึงทำให้เกิดค่านิยมในการส่งลูกสาวไปเรียนดนตรีและการแสดงเต้นรำตั้งแต่ยังเด็กเพื่อจะได้เข้าทำงานได้ง่าย การสอบนั้นไม่จำเป็นว่าต้องสอบผ่านและได้รับการจ้างทุกคน เช่น การสอบครั้งนี้มีจำนวนผู้เข้าสอบเกือบ 150 คนจะมีคนถูกจ้าง 13 คน เหตุผลที่จ้างงานคือ มีการแนะนำมา 3 คน มีความสามารถทางการแสดง 5 คน เลือกจากหน้าตาสวยงาม 1 คน¹⁷

ตัวอย่างการคัดเลือกโจะจูที่จะทำงานให้กับรัฐบาลโทะกุซะวะ สตรีเหล่านี้มาจากหลายตระกูลทั้งจากชนชั้นขุนนาง ชนชั้นซามูไรทั้งระดับฮะตะโมะโตะ และระดับโกะเคะนินและชนชั้นชาวเมืองและชาวนา มีตัวอย่างของบันทึก 「女中帳」¹⁸ ซึ่งเป็นบันทึกเกี่ยวกับตำแหน่งต่าง ๆ ของโจะจูที่จ้างโดยรัฐบาลโทะกุซะวะของเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1731 ได้เขียนถึงกระบวนการจ้างตำแหน่งโคะโจโร (ตำแหน่งของสตรีที่มาจากตระกูลขุนนาง) ของท่านหญิงทะเคะ (竹姫) (ซึ่งเป็นลูกบุญธรรมของโชกุนคนที่ 5 และต่อมาเป็นลูกบุญธรรมของโชกุนคนที่ 8 ท่านหญิงทะเคะแต่งงานกับไคเมียวชิมะสึ สึกุโทะโยะ (島津継豊) แห่งแคว้นซัตสึมะและอาศัยอยู่ที่คุกหาสน์ของแคว้นซัตสึมะในเมืองเอโดะ เป็นการจ้างตำแหน่งโคะโจโรที่ต้องทำงานนอกโอโอะกุในคุกหาสน์ของลูกสาวโชกุนที่แต่งงานกับไคเมียวระดับสามขึ้นไป ซึ่งเป็นกว่าหากบุตรสาวของโชกุนไปแต่งงานกับตระกูลไคเมียวใดก็ตามจะต้องมีซามูไรและโจะจูส่วนหนึ่งที่ได้รับจ้างจากรัฐบาลโทะกุซะวะไปทำงานอยู่ด้วย ในขณะนั้นมีสตรีจากตระกูลขุนนางชื่อ “เทะริ” ได้ถูกจ้างเป็นตำแหน่งโคะโจโรและเสียชีวิตลงจากการเจ็บป่วย ซึ่งน้องสาวของเทะริชื่อ “มุเมะ” ได้เข้ามาอาศัยเป็นเด็กรับใช้หรือเฮะยะคะตะของพี่สาวตนเองได้ประมาณ 1 ปี เมื่อพี่สาวเสียชีวิตลงและต้องหาโคะโจโรคนใหม่นั้น ท่าน

หญิงทะเคะได้ทำหน้าที่สื่อแจ้งความประสงค์ขอจ้าง “มุเมะ” ผ่านกระบวนการของโจะจูระดับสูงของตนเอง และได้รับการอนุญาตจากโชกุนและจ้างทำงานแทนพี่สาวหรือ “เทะริ” ต่อไป (ไม่ต้องผ่านอำมาตย์ของโชกุน ไม่ต้องแสดงเอกสารยืนยันตนเอง) ตัวอย่างจากบันทึกเดียวกันของการจ้างโจะจูเพื่อทำงานในโอโอะกุที่ปราสาทเอโดะนั้นมีบันทึกว่า ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1804 มีการจ้างบุตรสาวและน้องสาวของซามูไรที่เป็นลูกน้องของตระกูลโทะกุซะวะจำนวน 8 คนพร้อมกัน เป็นระดับโอะเมะมิเอะอิโจ 4 คนกับระดับโอะเมะมิเอะอิเกะ 4 คน โดยต้องเสนอเอกสารยืนยันความเป็นบิดาของคนทั้ง 8 คน ส่งผ่านจากโอโอะกุไปยังอำมาตย์ของโชกุน (老中) เพื่อส่งให้โชกุนพิจารณาต่อไป (มีกระบวนการต่างจากข้างบนคือ ต้องผ่านอำมาตย์ของโชกุน และต้องแสดงเอกสารยืนยันตนเอง)¹⁹

การคัดเลือกโจะจูโดยทั่วไปเมื่อผ่านการพิจารณาให้จ้างทำงานในโอโอะกุแล้ว โอะโตะชิโยะริจะเป็นผู้พิจารณาดำเนินการให้กับสตรีเหล่านี้โดยตำแหน่งแรกของบุตรสาวจากตระกูลซามูไรแม้จะมาจากตระกูลระดับฮะตะโมะโตะ²⁰ จะต้องเริ่มด้วยตำแหน่งโอะซันโนะมะ ซึ่งเป็นตำแหน่งต่ำสุดของบุตรสาวจากตระกูลซามูไร หลังจากนั้นจึงจะได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นไปซึ่งตระกูลเดิมนั้นส่งผลต่อการเลื่อนตำแหน่งของบุตรสาว หากเป็นบุตรสาวจากตระกูลฮะตะโมะโตะ จะได้รับตำแหน่งในกลุ่มโอะเมะมิเอะอิโจ ดังนั้นจึงมีบุตรสาวของชนชั้นซามูไรระดับโกะเคะนิน (ซึ่งบิดาไม่สามารถเข้าพบโชกุนได้) ถูกรับเป็นบุตรบุญธรรมของตระกูลฮะตะโมะโตะจึงจะเลื่อนขั้นสูงขึ้นไปได้เช่นเดียวกับบุตรสาวจากตระกูลฮะตะโมะโตะ การเลื่อนตำแหน่งของสตรีผู้รับใช้ในโอโอะกุนั้น มีคำกล่าวว่า ขึ้นอยู่กับสามสิ่งคือ 「一引、二運、三器量」²¹ หมายถึง อันดับแรกการมีผู้ส่งเสริมดี สอง-โชคชะตา และ สาม-ความสามารถ การเลื่อนตำแหน่งที่สูงที่สุดคือ การได้

¹⁷ 特集入門講座 (2004) 「Q&A江戸城大奥の全て一第3章一奉公に上がる」, 57-58

¹⁸ 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子 (編) (2015). 『徳川「大奥」事典』, 57-59

¹⁹ 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子 (編) (2015) เรื่องเดียวกัน, 57-59

²⁰ ชนชั้นซามูไรแบ่งได้คร่าว ๆ 2 ประเภทคือ กลุ่มที่เข้าพบกับโชกุนได้ หรือ お目見え以上 เรียกว่า ฮะตะโมะโตะ (旗本) และกลุ่มที่ไม่ได้พบหรือ お目見え以下 เรียกว่า โกะเคะนิน (御家人)

²¹ 山本博文 (2004). 「『人事』の日本史第 42 回近世編一大奥女中の出世競争」, 43

เป็นภรรยาของโชกุนและคลอดบุตรชาย ซึ่งอาจส่งผลให้ได้เป็นแม่ของโชกุนในอนาคตและส่งผลกระทบต่อความรุ่งเรืองของครอบครัวเดิมของตนเอง

สำหรับตำแหน่งโอะเมะมิเอะอิกะของโจะจูในโอโอะกุนั้น มาจากครอบครัวที่ต่ำกว่าโกะเคะนินโดยเป็นกลุ่มบุตรสาวของผู้ที่ทำงานในปราสาทเอโดะ เช่น งานก่อสร้าง งานท่อน้ำและงานทำความสะอาด และกลุ่มบุตรสาวจากตระกูลพ่อค้าและชาวนาที่มีฐานะร่ำรวยหลายคนมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้ามาเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวแต่งงาน สตรีที่เป็นบุตรสาวชาวเมืองและชาวนานี้จะเริ่มเข้าทำงานในตำแหน่งโอะซุเอะซึ่งเป็นตำแหน่งที่ต่ำสุดหรือตำแหน่งโอะสึโกะบังที่รองจากตำแหน่งต่ำสุดและได้เลื่อนขั้นขึ้นมาสูงสุดถึงตำแหน่งโอะซันโนะมะะ ซึ่งถึงแม้จะเป็นตำแหน่งต่ำสุดในโอโอะกุก็นังมีสตรีหลายคนสามารถเข้ามาทำงานได้โดยการใช้เครือข่ายอุปถัมภ์ หรือการใช้เงินเป็นจำนวนมากในการฝากแนะนำและการหาผู้รับรองถิ่นฐานบ้านเกิดของตน²²

- เงินเดือนของโจะจูและงบประมาณของโอโอะกุกุ

โจะจูในโอโอะกุกุนั้นเป็นผู้รับใช้ของโชกุนและมีโดะโกะโระ และรับเงินเดือนจากรัฐบาลโทะกูงะวะเหมือนกับซามูไรในสังกัดของรัฐบาล เพียงแต่ซามูไรนั้นจะมีการรับช่วงการเป็นซามูไรสืบทอดกันทางตระกูล แต่โจะจูนั้นรับตำแหน่งเฉพาะของตนเองไม่สืบทอดทางตระกูลมีเพียงการแนะนำคนในครอบครัวเพื่อเข้ามาสอบและทำงานเท่านั้น ซามูไรชั้นล่างที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองนั้นรับเงินเดือนจากรัฐบาลเป็นข้าวที่เรียกว่า คิริโม (切米) ปีละ 3 ครั้ง คือ ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูร้อน และฤดูหนาว โจะจูซึ่งรับเงินเดือนจากรัฐบาลได้รับเงินเดือนแบบคิริโมเช่นกันโดยรับปีละ 2 ครั้งคือ เดือนพฤษภาคม และเดือนตุลาคม โจะจูตั้งแต่ระดับสูงสุดคือ โจโรโอะโตะชิโยะริไปจนถึงระดับต่ำสุดคือ โอะซุเอะ จะได้รับค่าตอบแทนเป็นสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) คิริโม (切米) หรือการจ่ายเงินเดือนเป็นข้าว
- 2) ฟุจิ (扶持) หรือ คนรับใช้ จ่ายเป็นข้าวที่ใช้สำหรับจ้างคนรับใช้
- 3) โคเรียกุคิน (公力金) หรือค่าเสื้อผ้าและจ่ายเป็นเรียว (両) หรือ ทอง
- 4) ฟิน (薪) สำหรับทำอาหาร
- 5) ถ่าน (炭) สำหรับเพิ่มความอบอุ่นในฤดูหนาว
- 6) ฟินสำหรับต้มน้ำอาบ (湯之木) หรือ ยูโนะคิ เป็นเชื้อเพลิงสำหรับน้ำที่ใช้อาบ
- 7) น้ำมัน (油) สำหรับใช้เป็นน้ำมันตะเกียง
- 8) โกะไซกิน (五菜銀) คือ เงินสำหรับค่าจ้างลูกจ้างผู้ชายที่เรียกว่า โกะไซ

ข้าวหรือคิริโมนั้นจะถูกแลกเป็นเงินที่หน้าโกดังสินค้าของพ่อค้า 1 โคะคุ (ประมาณ 180 ลิตร) แลกเป็นเงินได้ประมาณ 1 เรียว (หากเทียบกับเงินในปัจจุบัน 1 เรียวเท่ากับ 100,000 เยน²³ บางตำราเขียนว่า 1 เรียวเท่ากับ 120,000 เยน²⁴ ค่าตอบแทนที่เป็นคิริโมและทองนั้นจากบันทึก「大奥女中分限」ในสมัยโชกุนคนที่ 11 สำหรับตำแหน่งสูงสุดคือ โจโรโอะโตะชิโยะริ ได้รับครั้งละ 100 โคะคุแลกเป็นเงินได้ 100 เรียวซึ่งในสมัยโชกุนคนที่ 13 ลดลงเหลือ 50 โคะคุ ตำแหน่งโอะโตะชิโยะริได้รับครั้งละ 50 โคะคุ แลกเป็นเงินได้ 50 เรียวระดับต่ำสุดคือ โอะซุเอะได้รับครั้งละ 4 โคะคุ แลกเป็นเงินได้ 4 เรียว และค่าตอบแทนที่จ่ายเป็นทองสำหรับค่าเสื้อผ้านั้น ระดับโจโรโอะโตะชิโยะริได้รับครั้งละ 100 เรียว ระดับโอะโตะชิโยะริได้รับครั้งละ 60 เรียวและระดับต่ำสุด คือ โอะซุเอะได้รับครั้งละ 2 เรียว²⁵ นอกจากค่าตอบแทนที่เป็นทอง เงินและของที่ได้รับจากรัฐบาลโทะกูงะวะแล้ว โจะจูที่มีเฮะยะคะตะมะกจะได้รับการนำออกจากครอบครัวของเฮะยะคะตะมะกของตน เช่น ผักและปลา และโจะจูระดับสูงคือโอะโตะชิโยะริซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองนั้นจะได้รับของกำนัลจากบรรดา

²² 山本博文 (2012) 『図説一大奥の世界』, 26

²³ 清水昇・川口素生 (2007) 『大奥—女たちの暮らしと権力闘争』, 48

²⁴ エディキューブ (編) (2012) 『大奥のすべて』, 44

²⁵ 清水昇・川口素生, (2007) เรื่องเดียวกัน, 48-49

พ่อค้าและบรรดาไฉเมียว หรือแม้กระทั่งการให้ของกำนัล เพื่อหวังสิ่งตอบแทน ตัวอย่างของกำนัลจากไฉเมียว เช่น แคว้นมิโตะเป็นปลาคัตสึโอะ แคว้นคิซุเป็นส้ม แคว้นเอะจิเซ็นเป็นกระดาดญี่ปุ่นอย่างดี แคว้นซัตสึมะเป็นเส้นไหมริวกิว ปลาแห้งคัตสึโอะบุชิและน้ำตาล แคว้นจิคุเซ็นเป็นผ้าโอะบิสะคะตะ แคว้นอิเซ็นเป็นเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นที่นิยมของโอะโตะชิโยะริและโอะโตะจู ส่วนของกำนัลที่ไม่เป็นที่นิยม เช่น ปลิงทะเลแห้ง ปลาแห้งหรือปลาหมึกเกลื่อนนั้นมักจะถูกนำไปแลกเป็นเงินที่ร้านรับซื้อของกำนัลหรือ เค็นซังยะ (献残屋)²⁶ ต่อไป นอกจากนี้ โอะโตะจูระดับโอะโตะชิโยะริและตำแหน่งโอะโตะโมะเตะสึโกะยังได้รับบ้านในเมืองเอโดะซึ่งสามารถให้เช่าและเก็บเงินค่าเช่าได้ตลอดช่วงที่อยู่ในตำแหน่ง และยังได้รับเงินจากบรรดาไฉเมียวในกรณีต่าง ๆ เช่น เมื่อไฉเมียวเดินทางมาทำงานที่เอโดะแต่ละครั้ง หรือได้รับการเลื่อนตำแหน่งหรือการได้รับการสืบทอดอำนาจของตระกูล ทำให้ตำแหน่งโอะโตะชิโยะริและโอะโตะโมะเตะสึโกะเป็นผู้มีทรัพย์สินและของกำนัลเป็นจำนวนมากและโอะโตะชิโยะริจึงมีสถานะเทียบเท่ากับโรงของโชกุน การจ่ายค่าตอบแทนสำหรับโอะโตะจูเหล่านี้จึงเป็นเงินจำนวนมหาศาลของรัฐบาลโทกูงวะ ดังตัวอย่างงบประมาณทั้งหมดของโชกุนคนที่ 8 ซึ่งเป็นข้าทั้งหมด 850,000 โคะคุ และเป็นทองจำนวน 800,000 เรียว งบประมาณของโอโอะกุระหว่างปี ค.ศ. 1854-1860 เป็นปีละ 200,000 เรียว และยังมีเงินอีก 3,000 เรียวที่เป็นค่าใช้จ่ายพิเศษเป็นของขวัญสำหรับบรรดาไฉเมียวและยังเป็นเงินที่ใช้สำหรับแจกจ่ายแก่โอะโตะจูทุกระดับในเทศกาลการต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในโอโอะกุนี้ว่าเป็นเงินมหาศาล (ครอบครัวชาวบ้านทั่วไปที่มีสมาชิกครอบครัวราว 4 คนจะมีค่าใช้จ่ายต่อปีครอบครัวละประมาณ 2-3 เรียว)²⁷ การมีอำนาจในการได้รับค่าตอบแทนและการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยของ

โอโอะกุนี้ แสดงถึงอำนาจอย่างหนึ่งของโอโอะกุที่รัฐบาลโทกูงวะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้มากนักเนื่องจากเกรงต่ออำนาจของโอโอะกุนั่นเอง

งบประมาณค่าใช้จ่ายมหาศาลของโอโอะกุนี้ เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) การเลียนแบบวัฒนธรรมของราชสำนักในแบบเกียวโต

วัฒนธรรมของราชสำนักในแบบเกียวโตเป็นวัฒนธรรมที่ชนชั้นซามูไรรับเข้ามาใช้ตั้งแต่สมัยคามะคุระ และเริ่มแพร่หลายในบรรดาชนชั้นซามูไรชั้นสูงตั้งแต่สมัยโมะมะจิ เนื่องจากที่ตั้งของรัฐบาลโมะมะจิอยู่ในเมืองเกียวโตจึงมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับราชสำนักและตระกูลขุนนางซึ่งเป็นความสัมพันธ์จากการแต่งงานและรับเอาวัฒนธรรมแบบขุนนางมาใช้อย่างแพร่หลาย²⁸ วัฒนธรรมในแบบราชสำนักเริ่มเข้ามาสู่โอโอะกุในสมัยโชกุนคนที่ 3 เนื่องจากโชกุนแต่งงานกับบุตรสาวของขุนนางตระกูลทะคะสึกะซะ ซึ่งผู้เลือกคือมารดา²⁹ หรือมิโดะโทะโกะโระซึ่งมาจากตระกูลซามูไรของโชกุนคนที่ 2 ทำให้เกิดจุดเริ่มต้นของกฎที่มิโดะโทะโกะโระจะต้องมาจากราชสำนักหรือตระกูลขุนนางระดับสูงเท่านั้น (ตระกูลขุนนางระดับสูงหรือ เชกเกะ (摂家) ได้แก่ โคะโนะเอะ (近衛) ทะคะสึกะซะ (鷹司) คุโจ (九条) นีโจ (二城) อิชิโจ (一条) ตระกูลราชินิกุล ได้แก่ ฟุชิมิโนะมียะ (伏見宮) คังอินโนะมียะ (閑院宮) คัตสึระโนะมียะ (桂宮) อะริซูกะวะโนะมียะ (有栖川宮) มิโดะโทะโกะโระของโชกุนคนที่ 7 และ 14 เป็นพระธิดาของจักรพรรดิ) ซึ่งการแต่งงานกับสตรีจากตระกูลขุนนางและราชสำนักนี้เกิดขึ้นในตระกูลโกะซังเคะและโกะซังเคียวเช่นกัน³⁰ การรับวัฒนธรรมของราชสำนักตั้งแต่สมัยโชกุนคนที่ 3 ส่งผลต่อเนื่องมาถึงโชกุนคนที่ 4 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการแบ่งกลุ่มโอะโตะจูในโอโอะกุเป็นกลุ่มตระกูลขุนนางจากเกียวโตและกลุ่มตระกูลซามูไร ส่งผลให้

²⁶ 山本博文 (2007). 『将軍と大奥—江戸城の「事件と暮らし」』, 78

²⁷ 清水昇・川口素生 (2007). 『大奥—女たちの暮らしと権力闘争』, 53

²⁸ 慶幹進士 (1980). 『室町殿の大奥・江戸城の大奥』, 190

²⁹ 久保貴子 (2011). 『天皇の後宮と大奥のつながり』, 151

³⁰ 山本博文 (2012). 『図説—大奥の世界』, 15

เกิดการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยในโอโอะกุซึ่งโชกุนคนที่ 4 ได้ออกประกาศกฎหมายสำหรับโจะจูเพื่อระงับการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยโดยเฉพาะเรื่องเครื่องแต่งกาย ในสมัยโชกุนคนที่ 5 นั้นกระแสของวัฒนธรรมของราชสำนักแบบเกียวโตกระจายไปทั่วโอโอะกุเป็นผลจากการเข้ามาสู่โอโอะกุของสตรีจากราชสำนักชื่อ โทะคิะอิ (常磐井) (ภายหลังคือ เอะมอนโนะสึเคะ 右衛門佐)³¹ เพื่อมาช่วยงานที่โอโอะกุซึ่งนางเป็นผู้มีความงามและความเฉลียวฉลาดจึงถูกเลือกเป็นโอโตะชิโยะริของโชกุนคนที่ 5 และเกิดกระแสความนิยมในบรรดาสตรีในโอโอะกุและส่งผลต่อความนิยมวัฒนธรรมราชสำนักแบบเกียวโต และทำให้การใช้ชีวิตในโอโอะกุหรูหราในแบบวัฒนธรรมราชสำนักและส่งผลต่อสถานะทางการเงินของรัฐบาลในเวลาต่อมา³²

2) การมีครอบครัวขนาดใหญ่ของโชกุน

คือการมีภรรยาหลายคนและมีบุตรชายและบุตรสาวเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่องบประมาณในการจ้างโจะจูเพื่อรับใช้บุคคลเหล่านี้ โจะจูของมิโดะโกะโระนั้นมีการกำหนดตำแหน่งและจำนวนไว้อย่างคร่าว ๆ และมีงบประมาณที่ต้องใช้จ่ายระดับหนึ่ง ส่วนภรรยาและบุตรทั้งบุตรชายและบุตรสาวนั้นไม่สามารถกำหนดจำนวนได้แน่นอน ถึงแม้บุตรชายและบุตรสาวส่วนใหญ่จะถูกส่งไปเป็นบุตรบุญธรรมและบุตรสาวส่วนหนึ่งถูกส่งไปแต่งงานกับบุตรชายของตระกูลโกะซังเคะ โกะซังเคียวและตระกูลโดเมียวระดับสูงซึ่งเป็นนโยบายประหยัดงบประมาณอย่างหนึ่งของรัฐบาลโทะกูงะวะแต่รัฐบาลยังต้องรับภาระการจ้างโจะจูและเจ้าหน้าที่ระดับซามูไรประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนคนรับใช้ที่ควรจะมีเพื่อติดตามไปรับใช้บุตรของตนเองเช่นกัน เช่น โชกุนคนที่ 11 ที่กล่าวกันว่าภรรยา 40 คนและมีบุตรมากกว่า 50 คนได้ทำนโยบายนี้อย่างชัดเจน นอกจากจะเป็นการลดงบประมาณแล้วยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์และรักษาอำนาจของโชกุนกับตระกูลสำคัญต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน³³

6.3 บทบาทและการสร้างอำนาจของสตรีในโอโอะกุ

ในสมัยเอโดะ ครอบครัวตั้งแต่ระดับโชกุน ไคเมียวไปจนถึงชาวนาผู้มีอิทธิพลและพ่อค้าที่ร่ำรวยจะมีองค์ประกอบสองส่วนคือ โอโอะโมะเตะมุกิ (表向き) และโอโอะมุกิ (奥向き) เป็นคู่ขนานกันโดยที่โอโอะโมะเตะมุกิจะเป็นบทบาทของผู้ชายทั้งการค้าและการปกครอง ส่วนโอโอะมุกิจะเป็นบทบาทของภรรยาในการสร้างทายาทและให้การศึกษา รวมถึงมีบทบาทในการปกครองโดยผ่านระเบียบพิธีการที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์และการเมืองที่เป็นการสนับสนุนจากหลังบ้าน เช่น การมอบของขวัญในช่วงเทศกาลต่าง ๆ หรือการมอบขนมเมื่อคราวมาทำงานที่ปราสาทเอโดะ โดยเฉพาะขนมพิเศษของตระกูลหรือของเมืองให้กับมิโดะโกะโระรวมไปถึงครอบครัวโกะซังเคะและโกะซังเคียว มีทั้งแบบมอบอย่างเป็นทางการในนามของแคว้นและมอบให้จากความสนิทสนมส่วนตัวซึ่งปรากฏเรื่องราวเหล่านี้ในบันทึก เช่น 「国元日記」

「江戸日記」 「御右筆日記」 ซึ่งเป็นการบันทึกสิ่งของที่ได้รับและสิ่งของที่ให้ตอบแทนโดยโจะจูระดับสูง นอกจากจะได้รับจากบรรดาไคเมียวแล้วยังได้รับจากบรรดาพ่อค้าอีกเป็นจำนวนมาก และพบว่ามีกรแจกจ่ายสิ่งของที่ได้รับเป็นจำนวนมากนี้ให้กับครอบครัวและคนสนิทที่อยู่ในโอโอะมุกิของไคเมียวต่าง ๆ ที่อยู่ในเมืองเอโดะ แสดงให้เห็นการเป็นเครือข่ายระหว่างโจะจูระดับสูงของโอโอะกุและโอโอะกุโดยมีขนมเป็นของกำนัลที่สำคัญ³⁴

สตรีในตระกูลซามูไรในสมัยเอโดะ โดยเฉพาะในโอโอะกุจึงเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทที่มีความเกี่ยวข้องกับภายนอกในระดับหนึ่งและไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่เก็บตัวเพียงด้านในสุดของบ้าน และยังมีส่วนในการสร้างอำนาจทั้งของครอบครัวและอำนาจของตนเองซึ่งปรากฏในหลายกรณี ในงานวิจัยนี้จะขอก้าวถึงเพียงการสร้างอำนาจของสตรีในโอโอะกุเพื่อศึกษาการมีอิทธิพลและสถานะของ

³¹ 石田俊 (2013). 『綱吉政権期の江戸城大奥—公家出身女中を中心に』, 7

³² 清水昇・川口素生 (2007). 『大奥—女たちの暮らしと権力闘争』, 54

³³ エディキュープ (編) (2012). 『大奥のすべて』, 70-71

³⁴ 畑尚子 (2009). 『奥向の贈答における菓子役割—將軍の息子と江戸城大奥との関係を中心に』, 14-27

สตรีในโอโอะกุในระดับต่าง ๆ คือ ระดับแม่นม ระดับโอโตะชิโยะริ และระดับแม่ของโชกุน ดังจะได้กล่าวต่อไป

- การสร้างอำนาจและการมีอิทธิพลของแม่นมของโชกุน

การสร้างอำนาจของแม่นมของโชกุนนี้มีปรากฏเพียงคนเดียว คือ แม่นมของโชกุนคนที่ 3 คือ โอะฟุคุ (お福) ต่อมาได้รับพระราชทานนามจากจักรพรรดิเป็นคะซุเกะโนะสึโบะเนะ (春日局) เป็นสตรีที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลอย่างมากในโอโอะกุและมีอิทธิพลต่อรัฐบาลโทะกูงะวะเช่นกัน เป็นอำนาจที่เปิดเสรีในการจัดการบริหารโอโอะกุและสามารถผลักดันให้โชกุนคนที่ 3 ขึ้นปกครองได้และเป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดในโอโอะกุ รวมทั้งเป็นผู้ที่เริ่มต้นของการตั้งโอโอะกุอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการหาภรรยาหลายคนให้กับโชกุนเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล ทำให้โชกุนคนที่ 3 มีผู้สืบสายเลือดตรงต่อไปจนถึงโชกุนคนที่ 7 หลังจากคะซุเกะโนะสึโบะเนะเสียชีวิตลงในปี ค.ศ. 1643 รัฐบาลโทะกูงะวะลดบทบาทของแม่นมของโชกุนในสมัยต่อมาเพื่อป้องกันไม่ให้แม่นมมีอิทธิพลเหนือโชกุนอีกต่อไป

- การสร้างอำนาจและการมีอิทธิพลของโอโตะชิโยะริ

โอโตะชิโยะริหรือโรโจ เป็นตำแหน่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเริ่มระบบของโอโอะกุซึ่งเริ่มมีคำว่า “โรโจ” ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์คือ 「徳川禁令考」 ในปี ค.ศ. 1659 และปรากฏในเอกสาร 「女中法度」 ในปี ค.ศ. 1671 เป็นคำสั่งให้โจะจู 4 คนเป็นผู้บริหารจัดการโอโอะกุในตำแหน่งโรโจ³⁵ ถึงแม้ตำแหน่งโจะจูสูงสุดจะเป็นตำแหน่งโจโรโอโตะชิโยะริซึ่งมาจากตระกูลขุนนาง แต่ส่วนใหญ่มีหน้าที่เพียงเป็นคู่สนทนาและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับมิโดะโกะโระเท่านั้นไม่มีผลต่อการปกครอง ซึ่งหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโอโอะกุได้กล่าวถึงตำแหน่งโอโตะชิโยะริว่า เป็นผู้ที่มีอำนาจแท้จริงในการจัดการภายในโอโอะกุทั้งหมด จัดการ

ตำแหน่งต่าง ๆ ในโอโอะกุและยังมีบทบาทในการจัดหาสิ่งของให้กับโอโอะกุรวมทั้งเป็นตำแหน่งที่เป็นตัวแทนอย่างเป็นทางการของโอโอะกุในการติดต่อและมีความสัมพันธ์กับภายนอกในด้านงานเทศกาลและพิธีการต่าง ๆ รวมถึงการส่งมอบของกำนัลกับไดเมียวและระหว่างคนในครอบครัวของโชกุน เป็นตัวแทนเขียนจดหมายขอบคุณเมื่อโชกุนและมีโดะโกะโระได้รับของกำนัลจากไดเมียวที่เดินทางมาทำงานที่เมืองเอโดะในแต่ละครั้ง และเป็นตัวแทนนำของกำนัลและส่งจดหมายจากโชกุนและมีโดะโกะโระไปยังบุตรชายและบุตรสาวที่ไปเป็นบุตรบุญธรรมหรือแต่งงานกับไดเมียว ซึ่งการมีอำนาจในการเขียนจดหมายแทนโชกุนนี้มองอีกนัยยะหนึ่งคือเป็นเครื่องมือที่ส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยกับไดเมียว และยังเป็นเครื่องมือแสดงอำนาจในการเป็นตัวแทนของโชกุนเช่นกัน การมีบทบาทในการเป็นตัวแทนมิโดะโกะโระและโชกุนในการติดต่อกับบุคคลภายนอกทั้งไดเมียวและกลุ่มพ่อค้าในฐานะตัวแทนอย่างเป็นทางการของโอโอะกุทำให้ตำแหน่งโอโตะชิโยะริเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจและมีเครือข่ายที่กว้างขวางในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาพบว่า โอโตะชิโยะริไม่ได้มีเพียงบทบาทของการเป็นผู้จัดการภายในเท่านั้นแต่มีผลต่อการปกครองด้วยเช่นกัน สิ่งที่ปรากฏชัดในประวัติศาสตร์ของโอโอะกุเกี่ยวกับการแสดงการมีอำนาจของโอโตะชิโยะริ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโอโตะชิโยะริฝ่ายรับใช้โชกุน) ในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การได้รับการร้องขอจากไดเมียวให้สนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโอโอะกุ คือ การสืบทอดอำนาจของโชกุนและนโยบายการลดงบประมาณของโอโอะกุโดยรัฐบาลโทะกูงะวะ โดยโอโอะกุไม่เกี่ยวข้องกับการปกครองด้านอื่นของรัฐบาลซึ่งเป็นกฎที่ระบุไว้ว่าโอโอะกุจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองของโอโอะมะเตะ³⁶

ในประวัติศาสตร์ปรากฏว่ามีโอโตะชิโยะริหลายคนที่มีอำนาจโดยมีวิธีการสร้างอิทธิพลของตนเอง 2 วิธี คือ³⁷

³⁵ 具 知會 (2011). 「大奥の老女—政治的な活動を中心として」, 160

³⁶ 特集入門講座 (2004). 「Q&A江戸城大奥の全て—第4章—江戸城の表と奥」, 53

³⁷ 特集入門講座 (2004). เรื่องเดียวกัน, 54

1) การสนับสนุนและดูแลภรรยาผู้เป็นที่รักของโชกุน

- กรณีตัวอย่างการสนับสนุนและดูแลภรรยาผู้เป็นที่รักของโชกุน

ในประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นนั้น มีการรับบุตรของผู้อื่นเพื่อเป็นบุตรบุญธรรมจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติปกติ และเป็นการเปลี่ยนสถานะของบุตรบุญธรรม เช่น เปลี่ยนจากลูกชามุไรระดับล่างหรือระดับโกะเคะนิน เป็นระดับสูงคือระดับฮะตะโมะโตะ จากลูกชามุไรและลูกชาวเมืองเป็นลูกสาวชามุไร จากลูกสาวชามุไรระดับสูงของแคว้นไปสู่ลูกสาวของไดเมียวและเป็นลูกสาวของขุนนางตระกูลสูง อย่างเช่น ท่านหญิงอัตสึจากแคว้นซัตสึมะ เพื่อให้ตรงตามกฎเกณฑ์ของสตรีที่สามารถเป็นภรรยาเอกของโชกุนในสมัยโชกุนคนที่ 13 ได้

สำหรับกรณีของโอโอะกุนั้น มีหลายกรณีที่มีการรับสตรีจากครอบครัวอื่นมาเป็นบุตรบุญธรรมของตน และบางกรณีส่งผลทางอำนาจของผู้รับเป็นผู้ปกครอง เช่น มัตสึชิมะ (松島) ที่มีตำแหน่งเป็นโอโอะโตะชิโยะริ หมายเลข 3 ของโชกุนคนที่ 9 (ภายหลังสองคนแรกออกจากงาน) ต่อมาได้รับภรรยาของโชกุนคนที่ 10 คือ โอะชินะ (お品) (ซึ่งเป็นสตรีที่ติดตามภรรยาเอกมาจากเกียวโต) เป็นบุตรบุญธรรมและได้รับความดีความชอบจนได้เลื่อนขั้นเป็นโจโรโอโตะชิโยะริ และยังปรากฏว่ามีอิทธิพลต่อรัฐบาลโทะกูงะวะอย่างมาก³⁸ กรณีของมารดาของโชกุนคนที่ 11 เป็นภรรยาของไดเมียวตระกูลอิโตะสึบะชิ ซึ่งเป็นตระกูลโกะซังเคียว ชื่อ โอโตะมิ (お登美の方) เป็นบุตรสาวของชามุไรซึ่งถูกรับเป็นบุตรบุญธรรมของโอโตะชิโยะริชื่อ อุเมะตะ (梅田) และเป็นคนชักนำให้เข้ามาทำงานในโอโอะกุ ภายหลังได้เป็นภรรยาของไดเมียวในตระกูลโกะซังเคียว และกรณีของ โอะยุกิ (お遊喜) ซึ่งเป็นบุตรสาวของโรนิน (ชามุไรไร้นาย) ต่อมาถูกรับเป็นบุตรบุญธรรมของชามุไรที่ทำงานในปราสาท

เอโดะคือมัตสึไดระจิกะฮะรุ ได้เข้าทำงานที่ปราสาทนิชิโนะมะรุซึ่งเป็นที่อาศัยของผู้ที่จะขึ้นเป็นโชกุนและได้เป็นภรรยาของโอโอะชินะซึ่งได้ขึ้นเป็นโชกุนคนที่ 9³⁹

2) การร่วมกันสร้างอำนาจกับคนมีอำนาจในโอโอะโตะ

- กรณีตัวอย่างการร่วมกันสร้างอำนาจระหว่างโอโอะกุและคนมีอำนาจในโอโอะโตะ

ในประวัติศาสตร์ของสมัยเอโดะนั้น พบว่ามีวิธีการปกครองโดยโชกุน 2 แบบ คือ

- 1) แบบที่ปกครองโดยคณะอำมาตย์เป็นคณะรัฐบาล
- 2) แบบที่ปกครองที่ถูกขึ้นและขึ้นอยู่กับคนสนิท

แบบที่ 2 ดังเช่น ตัวอย่างสมัยโชกุนคนที่ 5 ซึ่งผู้มีอิทธิพลต่อการปกครองคือ ยะนะซะวะโยะชิยะซุ (柳沢吉保) และสมัยโชกุนคนที่ 10 ซึ่งผู้มีอิทธิพลต่อการปกครองคือ ทะนะมุโอะกิสี (田沼意次) และโอโอะกุนักจะเข้ามามีอิทธิพลต่อการปกครองในแบบที่ 2⁴⁰ ซึ่งกรณีของยะนะซะวะนั้นเป็นผู้รับใช้ติดตามโชกุนคนที่ 5 มาตั้งแต่สมัยปกครองแคว้นทะนะซะวะชิ และกล่าวกันว่าภรรยาเอกของเขาที่ได้รับมาจากโชกุนนั้นเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับโชกุนและบุตรของเขาอาจจะเป็นบุตรของโชกุน ซึ่งโชกุนไปเยือนคฤหาสน์ของเขา 58 ครั้งและเขาได้รับการส่งเสริมให้มีอำนาจมากจนได้รับตำแหน่งอำมาตย์สูงสุด และมีอิทธิพลในการปกครองในสมัยนั้น แต่ไม่มีความเกี่ยวข้องใด ๆ กับอิทธิพลของโอโอะกุ⁴¹

กรณีที่ร่วมมือกับทะนะมุโอะกิสี (田沼意次) ในการขยายอำนาจในโอโอะโตะและโอโอะกุ เป็นกรณีที่มีการร่วมกันสร้างอำนาจที่มีชื่อเสียงและมีความเกี่ยวข้องกับโอโอะกุมากที่สุด ซึ่งเป็นสมัยที่โอโอะกุนักมีอิทธิพลต่อการปกครองในช่วงหลังของศตวรรษที่ 18 และอำนาจของโอโอะกุนักมีความสัมพันธ์กับการได้เลื่อนขั้นของทะนะมุโอะมากุ ทะนะมุโอะใช้วิธีสร้างความสนิทสนมกับมารดาและโอโตะชิโยะริของโชกุนเพื่อเป็นฐานอำนาจที่สำคัญของ

³⁸ 特集入門講座(2004). 「Q&A江戸城大奥の全て一第4章一江戸城の表と奥」, 54

³⁹ 山本博文 (2012). 『図説一大奥の世界』, 100

⁴⁰ 竹内誠 (2007). 「『田沼時代』に見る、大奥老女の政治力」, 71

⁴¹ 安藤雄一郎 (2011). 『歴史を動かした徳川十五代の妻たち』, 70-81

ตนเอง⁴² ทะนุเมะติดตามบิดามาจากแคว้นคิซุและรับราชการเริ่มจากเป็นเต็กรับใช้ใกล้ชิดโชกุนและได้เลื่อนตำแหน่งสูงสุดเป็นอำมาตย์สูงสุด ด้วยเหตุผลคือเป็นที่รู้จักคุ้นเคยของโชกุนและเป็นที่ขึ้นขอบของโอโอะคุนุ นอกจากนี้ภรรยาของเขามีความสนิทสนมเป็นพิเศษกับภรรยารองซึ่งเป็นพี่รักของโชกุนคือ โอะจิโอะ (お知保) ผู้เป็นมารดาของบุตรชายของโชกุน เขาเป็นที่ขึ้นขอบของโอโอะคุและโอจิโอะเนื่องจากการให้ของกำนัลโดยให้ภรรยาเป็นผู้สอบถามความต้องการรวมถึงยอมให้งบประมาณของโอโอะคุตามที่ขอมาโดยไม่มีข้อโต้แย้ง และยังเป็นผู้ส่งเสริมครอบครัวของโอจิโอะ เช่น เงินเดือนของโอจิโอะในปี ค.ศ. 1766 ได้รับเงินเดือนเพิ่มจาก 150 เรียวเป็น 500 เรียว และในปี ค.ศ. 1773 เพิ่มเป็น 1,000 เรียว ปี ค.ศ. 1775 เพิ่มเป็น 2,000 เรียวแต่จากบันทึก 「徳川幕府家譜」 เขียนไว้ว่าเพิ่มเป็น 4,000 เรียว และยังช่วยให้น้องชายของโอจิโอะได้รับศักดินาที่ดินเพิ่มจาก 300 กระสอบ พางเป็น 1,000 โคเคใน ปี ค.ศ. 1765 และเพิ่มเป็น 2,000 โคเคในปีเดียวกันและได้เพิ่มจนถึง 6,000 โคเคในปี ค.ศ. 1785 ซึ่งการให้รางวัลและตำแหน่งแก่ครอบครัวภรรยาโชกุนผู้มีบุตรที่จะสืบทอดตำแหน่งโชกุนนั้นเป็นเรื่องปกติแต่สำหรับครอบครัวของโอจิโอะนั้นได้รับมากเป็นพิเศษกว่าที่เคยปรากฏโดยการสนับสนุนของทะนุเมะนั้นเอง⁴³

ในสมัยที่ทะนุเมะเรื่องอำนาจนี้มีโอโตะชิโยะริคนสำคัญ 3 คน คือ มัตสึชิมะ (松島) ทะคะโอะกะ (高岡) และโอซะกิ (大崎) สำหรับมัตสึชิมะนั้นเป็นมารดาบุญธรรมของโอะชินะซึ่งเป็นภรรยารองของโชกุนดังได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว พบว่า มีอิทธิพลมากจนเป็นที่ยำเกรงในบรรดาซามูไรแม้นางจะทำความผิดกฎก็ไม่มีผู้ใดกล้าตำหนิ เช่น การนำบุคคลภายนอกแสดงละครในโอโอะคุโดยอ้างว่าเป็นญาติ จนกระทั่งวันหนึ่งในขณะที่ขบวนเกี้ยวนักแสดงจำนวน 20 หลังเดินทางมาถึงโอโอะคุ ผู้ตรวจการคือ โยะตะ มะซะซุงุ (依田政次) ขอตรวจเอกสาร

การเป็นญาติพบว่า มีเอกสารเพียง 3 คนเขาจึงไม่อนุญาตให้เกี้ยวอีก 17 หลังผ่าน ทำให้มัตสึชิมะไม่สามารถดูละครได้และส่งผลให้โยะตะต้องลาออกจากราชการ โดยอ้างเหตุผลของความขรา นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ามีการเขียนจดหมายระหว่างโอโตะชิโยะริผู้มีอิทธิพล คือ ทะคะโอะกะ (高岡) กับโดเมียวของแคว้นตะเตะคือ ตะเตะ ชิเงะมูระ (伊達重村) เพื่อขอให้ทะคะโอะกะเป็นตัวกลางนัดกับทะนุเมะ และยังมีจดหมายจากทะคะโอะกะถึงชิเงะมูระให้ตัดเดือนโดเมียวแห่งแคว้นมะสึโอะคือ มัตสึโดระ ฮะรุซะโตะ (松平治郷) ซึ่งแต่งงานกับน้องสาวของชิเงะมูระและมีศักดิ์เป็นน้องเขยเนื่องจากมีคำพูดและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในจดหมายได้อ้างถึงว่ามัตสึชิมะอยากจะให้ชิเงะมูระเป็นผู้กล่าวตัดเดือนซึ่งไม่ใช่เป็นการเพียงการแสดงการมีอำนาจของมัตสึชิมะแต่ยังเป็นการแสดงอำนาจของโอโตะชิโยะริที่สามารถตัดเดือนโดเมียวได้เช่นกัน⁴⁴

สำหรับโอะชินะนั้นเป็นช่วงปลายสมัยของทะนุเมะซึ่งมัตสึชิมะและทะคะโอะกะเลิกทำงานที่โอโอะคุแล้วนางแสดงอิทธิพลต่อการมีส่วนในการเลือกตำแหน่งโอรุเพื่อแทนทะนุเมะ ในขณะนั้นมีฝ่ายทะนุเมะซึ่งสนับสนุนมัตสึโดระ ชะตะโนะบุ (松平定信) และฝ่ายต่อต้านอำนาจทะนุเมะนำโดยตระกูลโกะซังเคะ ตอนแรกนางสนับสนุนฝ่ายของทะนุเมะแต่ต่อมาเปลี่ยนไปอยู่ฝ่ายต่อต้านทะนุเมะคือตระกูลโกะซังเคะ และได้เข้าร่วมคุยในที่ประชุมพร้อมกลุ่มโกะซังเคะซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน และพบว่านางได้นำข่าวแจ้งกลุ่มโกะซังเคะเรื่องชะตะโนะบุได้รับเลือกเป็นโอรุก่อนที่จะมีการประกาศเป็นทางการ แสดงให้เห็นว่านางเป็นผู้ที่ร่วมมีบทบาทในการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งโอรุและยังพบในเอกสารของตระกูลมิโตะว่า นางมีส่วนในการพิจารณาตำแหน่งผู้รับใช้โชกุนคนอื่นด้วยเช่นกัน หลังจากนั้น ชะตะโนะบุเป็นผู้นำเรื่องการปฏิรูปคันเซ ซึ่งส่งผลต่องบประมาณของ

⁴² 具 知會 (2011). 「大奥の老女の性格—政治的な活動を中心として」, 160

⁴³ 竹内誠 (2007). 『「田沼時代」に見る、大奥老女の政治力』, 72

⁴⁴ 竹内誠 (2007). เรื่องเดียวกัน, 72-73

โอโอะกุและสร้างความไม่พอใจแก่อโอะกุเป็นอย่างมาก และในการพูดคุยกับโอโอะกุนั้นไม่เป็นไปอย่างราบรื่น จนกระทั่งโอะซึกิเอยถึงการงานที่ไม่เหมือนกับสมัย ทุสนะและอยากให้ชะตะโนะบุลาออก ส่งผลให้ ชะตะโนะบุลาออกจากตำแหน่งโรงู แสดงให้เห็นว่า โอโอะซึกิโยะรินั้นไม่ใช่เป็นเพียงสตรีที่เก็บตัวอยู่แต่ใน โอโอะกุ แต่เป็นผู้มีข้อมูลมีเครือข่ายและมีอำนาจในการ ต่อรองที่ส่งผลต่อตำแหน่งโรงูซึ่งเป็นตำแหน่งปกครอง สูงสุดของโอโอะมะเตะและตำแหน่งอื่น ๆ ของชาโมไร ระดับสูงผู้รับใช้โชกุนเช่นกัน⁴⁵

- การแสดงอำนาจและการมีอิทธิพลของแม่ของโชกุน

โอโอะกุเป็นสถานที่ทำงานที่มีสตรีอยาก เข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก ตำแหน่งที่หลายคนใฝ่ฝัน คือ ตำแหน่งโอะจูโร (御中臈) ซึ่งเป็นผู้รับใช้ใกล้ชิด โชกุนและมีโดโตะโกะโระ และตามกฎหมายแล้วสามารถเป็น คู่นอนให้กับโชกุนได้ นอกจากโอะจูโรแล้ว ยังมีกรณีของ สตรีที่เป็นผู้รับใช้ระดับล่างหากมีโอกาสได้หลับนอนกับ โชกุนแล้วจะได้เลื่อนขั้นขึ้นเป็นโอะจูโรทันที นอกจากคน รับใช้ที่อยู่ในโอโอะกุแล้วยังมีการหาสตรีที่เป็นชาวเมือง เพื่อเป็นโอะจูโร ซึ่งหากสตรีเหล่านี้โชคดีได้ตั้งครรภ์ และคลอดบุตรจะได้เป็นภรรยาของ หากเป็นบุตรสาวจะ ได้เป็นคู่สมรสของโดเมียวระดับสูง หากเป็นบุตรชายจะ สามารถทำให้มารดาและครอบครัวเดิมของมารดาได้รับ การตอบแทนมหาศาล ดังที่เรียกในภาษาญี่ปุ่นว่า “ทะมะโนะโคะชิ” (玉の興) หมายถึงการได้แต่งงาน กับเศรษฐี ซึ่งสันนิษฐานว่ามาจากการได้รับโชคมหาศาล จากการเป็นภรรยาของและแม่ของโชกุน⁴⁶ ซึ่งจะขอยก ตัวอย่างของ “ทะมะโนะโคะชิ” 3 กรณี⁴⁷ คือ

1) โอะทะมะโนะคะตะ (お玉の方) (เคโชอิน 桂昌院) เป็นภรรยาของโชกุนคนที่ 3 เป็นลูกสาวของ ร้านขายผักในเมืองเกียวโต มีโอกาสได้ตามภรรยาของ

โชกุน คือ โอะมันโนะคะตะ (お万の方) เข้ามาอยู่ใน โอโอะกุและเป็นที่พึงพอใจของโชกุน นางคลอดบุตรชาย และต่อมาได้เป็นโชกุนคนที่ 5

2) โอะยูริโนะคะตะ (お由利の方) (โจเอ็นอิน 浄円院) มารดาของโชกุนคนที่ 8 จากบันทึก 「柳営婦女伝系」 พบว่าเป็นลูกสาวชาวนาฐานะยากจนแต่เป็นคน สวย ต่อมาได้เข้าทำงานที่ปราสาทของแคว้นคิอิ(หนึ่งใน ตระกูลโกะซังเคะ) ในตำแหน่งรับใช้ต่ำสุดและเป็น ผู้รับใช้ในห้องอาบน้ำให้กับโดเมียว ต่อมาเป็นที่ถูกใจ ของโดเมียวและเป็นภรรยาของมืบุตรคือ โยะชิมุเนะ ซึ่งต่อมาได้เป็นโชกุนคนที่ 8

3) โอะมิตสึโนะคะตะ (お美津の方) (ฮนจูอิน 本寿院) เป็นภรรยาของโชกุนคนที่ 12 ได้เข้ามาใน โอโอะกุเนื่องจากพวกโจะจูระดับสูงของโชกุนในขณะ นั้นพยายามหาหญิงสาวในแบบที่โชกุนชอบ เพื่อมาเพื่อ สัมภาษณ์ 3 คน ปรากฏว่าในวันสอบไม่มีใครมาซึ่งใน วันนั้นโจะจูคนหนึ่งมีน้องสาวคือโอะมิตสึบุตรสาวของชาโมไร ซึ่งมาเยี่ยมพี่สาวจึงขอยืมตัวมาเพื่อสัมภาษณ์แทน (ซึ่งใน ขณะนั้นอโอะโยะซึกิยังไม่ได้เป็นโชกุนและแอบดูการ สัมภาษณ์อยู่) อโอะโยะซึกิพึงพอใจจึงจ้างให้มาทำงานใน ตำแหน่งโอะสึจิ (お次) ที่นชิโนะมูรุได้เลื่อนขั้นเป็น โอะจูโรและเป็นภรรยาของอโอะโยะซึกิ ภายหลังคลอด บุตรชายคือ อโอะซะตะ ซึ่งต่อมาได้เป็นโชกุนคนที่ 13

สตรีที่แต่งงานกับโชกุนเหล่านี้ได้รับสิ่งตอบแทน อย่างมหาศาลทั้งเงินและอำนาจทั้งครอบครัวและพี่น้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือในสมัยของโชกุนคนที่ 3 และคนที่ 5 เช่น ลูกชายของแม่นมของโชกุนคนที่ 3 ได้รับตำแหน่ง โดเมียวตระกูลอินะบะมีศักดินา 150,000 โคะคุและตระกูล อินะบะ (稲葉家) อยู่ได้มาจนถึงสมัยเมจิ และมี ตัวอย่างของพี่น้องที่ได้รับรางวัลและได้เลื่อนขั้นจนขึ้น เป็นโดเมียว เช่น น้องชายของโอะระกุ (お楽) (โอะซุอิน 宝樹院) แม่ของโชกุนคนที่ 4 ที่ได้เลื่อนขั้นเป็นโดเมียวที่

⁴⁵ 竹内誠 (2007). เรื่องเดียวกัน, 73

⁴⁶ 安藤雄一郎 (2011) 『歴史を動かした徳川十五代の妻たち』, 69

⁴⁷ 青木京子 (2008). 「松本清張『大奥婦女記』論『趣味史談大奥秘史』との比較を中心として」, 132

มีศักดินา 10,000 โคะคุ และได้รับตำแหน่งสำคัญคือเป็นผู้เสนอชื่อโดเมียวที่จะเข้าพบโชกุน รวมไปถึงลูกและหลานของน้องชายของแม่ที่ได้เป็นโดเมียว ตัวอย่างที่โดดเด่นคือ เคโชอิน (桂昌院) แม่ของโชกุนคนที่ 5 ซึ่งแม้ไม่ได้รับการตอบแทนมากนักในสมัยเมื่อยังเป็นภรรยา รอง แต่ได้รับการตอบแทนอย่างมหาศาลเมื่อลูกชายได้ขึ้นเป็นโชกุน เช่น พี่ชายของนางได้ตำแหน่งผู้ครอง (ผู้ปกครองลูกน้องชาวไร่) ของตระกูลโทะกูงะวะและลูกของพี่ชายได้ตำแหน่งโดเมียว น้องชายต่างบิดา (มารดาแต่งงานกับตระกูลฮนชู) ของเคโชอินและหลานชาย (ลูกของน้องชาย) ได้เป็นโดเมียวต่อมาหลานชายได้รับปราสาทอะมะมัตสึ ซึ่งเป็นปราสาทที่โทะกูงะวะอิเอะยะซุเคยอาศัยและเป็นปราสาทที่มีความหมายต่อตระกูลโทะกูงะวะ และยังได้รับอนุญาตให้ใช้นามสกุลมัตสึไดระ ซึ่งเป็นนามสกุลเดิมของโทะกูงะวะอิเอะยะซุและเป็นนามสกุลสาขาของโทะกูงะวะทำให้ตระกูลฮนชูกลายเป็นตระกูลสาขาหนึ่งของตระกูลโทะกูงะวะ และยังมีกรณีของน้องชายของภรรยาเอกของโชกุนคนที่ 3 ที่อยู่ในตระกูลขุนนางทั้งการเป็นขุนนางและรับตำแหน่งโดเมียว พร้อมทั้งลูกชายก็ได้รับตำแหน่งโดเมียว ตัวอย่างต่อมาคือ โจเอ็นอิน มารดาของโชกุนคนที่ 8 น้องชายและหลานของนางได้เป็นอะมะโมะโตะรับศักดินาคนละ 5,000 โคะคุ ซึ่งในช่วงกลางสมัยเอโดะนั้นมีภรรยารองของโชกุน ส่วนใหญ่เป็นลูกสาวและเป็นบุตรบุญธรรมของชาวไร่ระดับอะมะโมะโตะเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ได้รับการตอบแทนเท่ากับช่วงต้นสมัยเอโดะที่รัฐบาลยังมีฐานะมั่นคงกว่านั่นเอง

7. unaspu

“โอโอะกุ” เป็นคำที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในสมัยก่อนสมัยเอโดะ แต่มีคำว่า “โอะมะเตะ” และคำว่า “โอะกุ” มาตั้งแต่ในสมัยมุโระมะจิและเซ็งโงะกุ ต่อมาในสมัยเอโดะในช่วงแรกจนถึงสมัยโชกุนคนที่ 4 ไม่พบคำว่า “โอโอะกุ” ในบันทึกของรัฐบาลและพบคำว่า “โอโอะกุ”

มากขึ้นในสมัยโชกุนคนที่ 4 และพบเป็นส่วนใหญ่ในสมัยโชกุนคนที่ 5 เป็นต้นไป แสดงให้เห็นถึงระบบของโอโอะกุที่มีความมั่นคงมากขึ้นตั้งแต่สมัยโชกุนคนที่ 5

โอโอะกุเป็นสถานที่ทำงานเปรียบได้กับองค์กรขนาดใหญ่และเป็นสถานที่ทำงานที่ใหญ่ที่สุดในเมืองเอโดะและประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้น และเป็นที่ทำงานที่สตรีในสมัยเอโดะใฝ่ฝันอยากทำงานเนื่องจากมีเงินเดือนสูงและยังทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้การทำงานบ้านซึ่งสตรีหลายคนเข้ามาเพื่อเตรียมตัวแต่งงาน ในโอโอะกุนี้มีสตรีเข้าไปทำงานเป็นจำนวนมากแต่ละสมัยมีจำนวนไม่แน่นอน สตรีเหล่านี้มาจากครอบครัวตระกูลขุนนาง ตระกูลชาวไร่ ตระกูลชาวนาและตระกูลชาวเมืองที่เข้ามาทำงานด้วยระบบการสอบ จากการสอบในช่วงกลางสมัยเอโดะซึ่งมีการสอบเกี่ยวกับศิลปะเช่น การเล่นดนตรี การเดินรำ และการเล่นละครหุ่นแล้ว ทำให้ทราบว่าในช่วงกลางของสมัยเอโดะบ้านเมืองมีความสงบอย่างแท้จริงนั้น ทำให้สังคมของชาวไร่มีความนิยมในด้านศิลปะและการแสดงเช่นกัน การสอบเข้าทำงานนี้ส่วนใหญ่เป็นการฝากจากการมีสัมพันธ์กันหรือเป็นการฝากโดยมีการให้ของกำนัล โดยเฉพาะชาวไร่จากตระกูลระดับอะมะโมะโตะซึ่งบุตรสาวจากตระกูลเหล่านี้จะได้ตำแหน่งที่เรียกว่า โอะมะะมิเอะอิโจ คือสามารถได้พบกับโชกุนและมีโดโตะโกะโระได้ ซึ่งหากได้รับตำแหน่งสูงขึ้นไปจนถึงตำแหน่งโอะโตะชิโยะริแล้วจะได้รับทรัพย์สินและอำนาจอย่างมาก

โอโอะกุเป็นที่อยู่อาศัยของโชกุนและครอบครัว มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างผู้สืบทอดตำแหน่งโชกุนตั้งแต่สมัยโชกุนคนที่ 3 ซึ่งเป็นสมัยที่ประเทศญี่ปุ่นเข้าสู่ความสงบและการสืบทอดตระกูลให้มีความสำคัญกับบุตรชายคนโต หลังจากทีโชกุนคนที่ 3 ได้แต่งงานกับสตรีจากตระกูลขุนนาง ตระกูลโทะกูงะวะมีการสร้างอำนาจด้วยการเชื่อมกับราชสำนักโดยการกำหนดว่าตำแหน่งของภรรยาเอกหรือมีโดโตะโกะโระจะต้องมาจากราชสำนักและตระกูลขุนนางระดับสูง ทำให้ภายในโอโอะกุเกิดวัฒนธรรม

ราชสำนักแบบเกียวโตและส่งผลต่อการใช้ชีวิตแบบ
ฟุ่มเฟือยของสตรีระดับสูง นอกจากนี้ การที่โอโอะกุเป็น
ที่อยู่อาศัยของครอบครัวโชกุนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้าง
ทายาทสืบทอดตำแหน่งโชกุน ทำให้มีจำนวนของภรรยา
รองและบุตรชายบุตรสาวเป็นจำนวนมากส่งผลต่อค่าใช้จ่าย
ของรัฐบาลเป็นอย่างมาก บุตรชายและบุตรสาวส่วน
หนึ่งถูกส่งไปเป็นบุตรบุญธรรมและแต่งงานกับคนของ
ตระกูลใหญ่ เช่น ตระกูลโกะซังเคะ โกะซังเคียว ตระกูล
มะเอะตะและตระกูลชิมะสึ เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ
ของรัฐบาลโทะกูงะวะได้ ซึ่งการมีบุตรเป็น
จำนวนมากยังส่งผลให้มีการจ้างคนเข้าทำงานเป็นจำนวนมาก
และส่งผลต่องบประมาณของรัฐบาลโทะกูงะวะในเวลา
ต่อมาจนสิ้นสมัยเอโดะ

บทบาทของโจะจูในโอโอะกุนั้นนอกจากช่วยดูแล
ชีวิตประจำวันของโชกุนและมีโดโตะโกะโระแล้ว กลุ่ม
โจะจูระดับสูงยังต้องบริหารจัดการภายในโอโอะกุ และ
ยังต้องเป็นตัวแทนของโชกุนและมีโดโตะโกะโระในกิจกรรม
ที่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวที่ไป
อยู่ในแคว้นต่างๆ ตระกูลโกะซังเคะ โกะซังเคียว บรรดา
โดเมียว รวมไปถึงพ่อค้าที่มีฐานะร่ำรวยซึ่งการติดต่อกับ
บุคคลภายนอกนั้นโชกุนและมีโดโตะโกะโระจะมอบเป็น
หน้าที่ของโอโตะชิโยะริในการเขียนจดหมาย ซึ่งการ
เขียนจดหมายถึงบรรดาโดเมียวนี้ทำให้สถานะของ
โอโตะชิโยะริสูงเทียบเท่ากับโดเมียวทั้งระดับสูงและโด
เมียวทั่วไป นอกจากนี้ โอโตะชิโยะริยังได้รับเงินเดือน
มหาศาลและยังได้ของกำนัลบรรดาโดเมียวและพ่อค้า
เพื่อรักษาสัมพันธ์และเพื่อผลประโยชน์ โอโตะชิโยะริ
สร้างอำนาจให้แก่ตนเองด้วยการรับภรรยาของโชกุน
เป็นบุตรบุญธรรมและด้วยการร่วมขยายอำนาจกับโจะ
ในช่วงที่มีอำนาจที่สุดคือ สมัยโจะจูที่ชื่อทะนะมุระ โอะกิสิ
งุ ที่ส่งผลต่อตำแหน่งของโอโอะโมะเตะเช่นกัน

โอโอะกุเป็นองค์กรขนาดใหญ่และส่งผลต่อสถานะ
ของสตรีภายในโอโอะกุในระดับต่างๆ สรุปได้ดังนี้ คือ

1) สำหรับสตรีทั่วไปซึ่งมาทำงานในโอโอะกุนั้น
การทำงานในโอโอะกุที่ได้รับเงินเดือนสูงเป็นที่น่าสนใจ
และทำให้พวกเขามีสถานะทางการเงินที่สูงขึ้นรวมทั้งได้
เข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อออกไปแต่งงาน และมีเครือข่ายที่
ดีสำหรับครอบครัว การทำงานในโอโอะกุนั้นทำให้เกิด
ความนิยมในการศึกษาทั้งการอ่านการเขียน ดนตรีและ
การแสดงในบรรดาสตรีที่มาจากตระกูลชาวเมืองและ
ชาวนามากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเข้าทำงานในโอโอะกุและโอะกุ
ของโดเมียวได้ง่ายขึ้นนั่นเอง

2) สำหรับโจะจูที่ได้รับตำแหน่งสูงในโอโอะกุนั้น
ได้รับทั้งค่าตอบแทนสูงเทียบเท่าโจะจูและได้รับอำนาจ
เช่น โอโตะชิโยะรินั้นเป็นเสมือนตัวแทนของโชกุนและ
มีโดโตะโกะโระในการติดต่อกับภายนอกย่อมเป็นที่
เกรงใจของบริวารของโชกุน และยังมีการสร้างอำนาจ
โดยการรับเป็นแม่บุญธรรมของภรรยาของโชกุน
และที่มีอำนาจมากคือ ร่วมกันสร้างอำนาจกับโอโอะโมะ
เตะ ดังเช่นสมัยของทะนะมุระโอะกิสิงุ ซึ่งมีโอโตะชิโยะริ
3 คนที่มีอำนาจมากจนเป็นที่ยำเกรงและยังปรากฏว่ามี
บทบาทในการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญของรัฐบาล

3) สำหรับสตรีที่มีฐานะเป็นแม่และแม่นมของ
โชกุน ถึงแม่แม่นมที่มีอำนาจจะปรากฏเพียงคนเดียวคือ
แม่นมของโชกุนคนที่ 3 แต่เป็นอำนาจที่เปิดเสรีและมี
พลังโดยดูจากตระกูลของบุตรชายที่ได้เป็นโดเมียวและ
ตระกูลของเขามีความมั่นคงสามารถสืบเนื่องมาจนถึง
การเปลี่ยนการปกครองในสมัยเมจิ ส่วนบทบาทของแม่
นั้นพบว่าแม่ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่มาจากตระกูลชาโมไร
และชาวเมือง ส่วนหนึ่งไม่ได้มาจากตระกูลที่สูงส่งแต่เมื่อ
ได้เป็นแม่ของโชกุนแล้ว ตนเองและครอบครัวเดิมได้รับ
การตอบแทนมหาศาลจนเกิดคำว่า “ทะมะโนะโคะชิ”
ซึ่งมีที่มาจากการได้รับสิ่งตอบแทนมหาศาลจากการเป็น
แม่ของโชกุนคนที่ 5 นั่นเอง

จะเห็นได้ว่าโอโอะกุเป็นเสมือนองค์กรขนาดใหญ่
ซึ่งมีสตรีมาจากหลายชนชั้นอยากเข้ามาทำงานเนื่องจาก

ได้รับค่าตอบแทนสูงและส่งผลให้มีฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น กลุ่มที่โดดเด่นคือสตรีจากชนชั้นชามูไรที่อยู่ในโอโอะกุทั้งโจะจูที่เข้ามาทำงานและสตรีที่เป็นคนในครอบครัวของโชกุนซึ่งไม่ได้มีสถานะที่ตกต่ำลงแต่กลับมีสถานะทางการเงินและมีอำนาจมากอย่างเห็นได้ชัด โจะจูได้รับค่าตอบแทนสูงโดยเฉพาะโจะจูระดับสูงดังเช่น โอโอะตะชิโยะริเป็นเหมือนผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจและได้รับเงินเดือนเป็นจำนวนมากจากรัฐบาลเหมือนกับชามูไรเพศชายและเป็นผู้มีบทบาทในการปกครองในโครงสร้างทางการเมืองของสมัยเอโดะโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเรื่องเกี่ยวกับการสืบทอดตระกูลโทะกูงะวะ และมีสถานะที่เทียบ

เท่ากับโรจูหรืออำมาตย์ของโชกุน นอกจากนี้ยังมีสตรีจากชนชั้นซาวนาและชาวเมืองซึ่งถือเป็นชนชั้นที่ต่ำที่สุด ในสมัยเอโดะซึ่งได้รับการยกย่องให้มีสถานะที่สูงจากการเป็นมารดาของโชกุนและมีการตอบแทนอย่างมหาศาลทั้งอำนาจและเงินและยังส่งผลต่อให้ครอบครัวมีความก้าวหน้า สมัยเอโดะเป็นสมัยที่ประเทศญี่ปุ่นมีความสงบและเข้าสู่ยุคทุนนิยมซึ่งเงินส่งผลต่อคนทุกชนชั้นสถานะของสตรีในชนชั้นชามูไรโดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในโอโอะกุจึงไม่ได้ตกต่ำ และเงินและทรัพย์สินกลายเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานะของสตรีในหลายระดับในโอโอะกุได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] Anne Walthall (2001). 「江戸文化における大奥」 『ジェンダー研究』 21, 43-64.
- [2] 青木京子 (2008). 「松本清張「大奥婦女記」論「趣味史談大奥秘史」との比較を中心として」 『阪神近代文学研究』 6, 63-73.
- [3] 安藤雄一郎 (2011). 『歴史を動かした徳川十五代の妻たち』 . 東京：青春出版社.
- [4] _____ (2017). 『大奥の女たちの明治維新』 . 東京：朝日新聞出版.
- [5] 井沢元彦 (2007). 「冬ではなく夏だったら大奥最大のスキャンダル「絵島生島事件」はなかった!？」. 『逆説の日本史 (第700回) 第71話徳川幕閣の展開と改革 1』 190, 152-155.
- [6] 石田俊 (2013). 「綱吉政権期の江戸城大奥—公家出身女中を中心に」 『総合女性史研究』 30, 4-24.
- [7] 岩城紀子 (1998). 「「絵双六」に見る町娘と大奥—江戸女性の“あこがれ”」 『歴史読本』 6, 248-253.
- [8] エディキューブ (編). (2012). 『大奥のすべて』 . 東京：双葉社.
- [9] 久保貴子 (2011). 「天皇の後宮と大奥のつながり」 『歴史読本』 3, 148-153.
- [10] 小石房子 (1999). 「大奥女戦争」 『歴史と旅』 12, 120-149.
- [11] 島津隆子 (2005). 「大奥の組織と実力者たち」 『歴史読本』 50, 144-149.
- [12] 清水昇・川口素生 (2007) . 『大奥—女たちの暮らしと権力闘争』 . 東京：新紀元社.
- [13] 具知會 (2011). 「大奥の老女の性格—政治的な活動を中心として」 『お茶の水女子大学比較日本学教育研究センター』 3, 159-161.
- [14] 諏訪春雄 (1998). 「「修紫田舎源氏」大奥モデル説の謎」 『真相探究』 6, 180-185.
- [15] 鈴木賢次 (2011). 「信長・秀吉の奥と将軍の大奥」 . 『特別企画；大奥研究最前線』 3, 140-147.
- [16] 鈴木由紀子 (2011). 「江と春日局の対立はあったのか」 『特別企画；大奥研究最前線』 3, 154-158.
- [17] 宝島編集部 (編) (2012). 『大奥のヒミツ』 . 東京：宝島社.
- [18] 竹内誠 (2007). 「「田沼時代」に見る、大奥老女の政治力」 . 『東京人』 7, 70-73.
- [19] 竹内誠・深井雅海・松尾美恵子 (編) (2015). 『徳川「大奥」事典』 . 東京：東京堂出版.
- [20] 特集入門講座 (2004a). 「Q&A江戸城大奥の全て—第4章—江戸城の表と奥」 『歴史読本』 2, 52-55.
- [21] _____ (2004b). 「Q&A江戸城大奥の全て—第3章—奉公に上がる」 『歴史読本』 49 (2), 56-59.
- [22] ト部典子 (2008). 「大奥関係人物事典」 『歴史読本』 53, 215-232.
- [23] 松尾美恵子 (1998). 「「女中分限帳」が語る大奥」 『歴史読本』 特集史料, 192-201.
- [24] _____ (2008). 「大奥史料研究最前線—「女中帳」を読む」 特別論考7, 208-213.
- [25] 望月真澄 (2003). 「江戸城大奥女性の代参について—感應寺の事例を中心に—」 『身延論叢』 5, 119-150.

- [26] 萩原裕雄(2003).「家継時代—大奥派閥抗争事件」『歴史読本』8, 118-121.
- [27] 畑尚子(2009a).「奥向の贈答における菓子役の役割—将軍の息子と江戸城大奥との関係を中心に」『和菓子』3, 14-38.
- [28] 畑尚子(2009b).『幕末の大奥』（第6刷発行）. 東京：岩波書店.
- [29] _____(2009b).『徳川政権下の大奥と奥女中』. 東京：岩波書店.
- [30] _____(2011).「江戸城大奥の基礎はいつ作られたのか」『特別企画：大奥研究最前線』3, 127-138
- [31] _____(2012).『大奥お年寄瀧山日記』. 5月206号：国史学会(編), 101-135.
- [32] 原田伴彦・百瀬明治・遠藤武(2006).『絵で見る江戸の女たち』. 東京：柏書房.
- [33] 山本博文(2005).「幕府大奥と薩摩藩奥の交際について—「薩摩藩奥女中文書」の考察」『東京大学史料編纂所研究紀要』15, 113-131.
- [34] _____(2004).「「人事」の日本史第42回近世編—大奥女中の出世競争『エコノミスト』44, 42-43.
- [35] _____(2007).「江戸大奥いじめ物語—“お局さま”は新人転がしが大好き」『婦人公論』92, 52-54.
- [36] _____(2007).『将軍と大奥—江戸城の「事件と暮らし」』. 東京：小学館.
- [37] _____(2012).『図説—大奥の世界』. 東京：河出書房.
- [38] 湯 麗(2011).「日本女性地位の歴史的考察『全国民事慣例類集』からみる近世後期女性の婚姻地位」『日中学者の思考』2, 94-109.
- [39] 慶幹進士(1980).「室町殿の大奥・江戸城の大奥」『国文学』13, 187-192.

หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Affiliation: Department of Eastern Language, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

Corresponding e-mail: benjang_jaisai@yahoo.com